Ёш ленинчи

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил 1 март Жума №34 (13.720).

Баҳоси: Обуначига — 6 тийин. Сотувга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام عليكم، عزيز موشترى !

Ўзбекистон комсомоли ташвиқот поезди сафарда

«Саховатли элнинг фарзандларимиз»

Бухоро. (махсус мухбиримиз Ислом ҲАМРО хабар қилади).

Ташвиқот поездимиз ўзининг тўртинчи кунини Бухоро шаҳри вокзалида кутиб олди. Ўтган кунларни бир-биридан қизиқ, бир-биридан қувончли ва бир-биридан ғамли, дейиш мумкин. Нега бундай қарама-қарши сўзларни айтаяпман? Чунки, аксарият оилаларнинг камбағаллиги, етим ва ногирон болаларнинг, қарияларнинг кўплиги, қаровчисиз оилаларнинг турмуш тарзи юракларни эзиб, ғам дарёсига ғарқ қилса, озгина бўлсада уларга таскин-тасалли бўлолганинг, оғирини енгил қила олганинг, арзимас бир ...ғиз ширин сўз билан бўлсада уларнинг кўнглини овлаганинг қу...нчлидир.

Мана тўрт кун ичида Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасининг ўзи ногиронлар, қаровсиз оилалар, умуман ёрдамга муҳтож кишиларга 55 та сунъий гилам, 10 та кир ювиш машинаси ва 12 та ногиронлар аравачаси берди. Бундан ташқари жамғарма Навоий ноҳиясида 2000 сўмлик, Навбаҳор ноҳиясида 470 сўмлик, ҳамда Бухоро шаҳрида 8040 сўмлик совғалар билан қалби ўксик кишиларнинг кўнглини олди. Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси Навоий ноҳиясидаги 24-махсус мактаб интернатга 2 минг сўм ёрдам пули ажратди. Шунингдек, Ўзбекистон Давлат спорт қўмитаси ҳам болалар уйлари ва туғма ногирон болаларнинг махсус мактаб интернатларига 2121 сўмлик спорт анжомлари та...м этдилар. Поездимизда ҳамроҳлик қилаётган Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти ҳам Навоий шаҳрида ногирон туғилган 35 болага 700 дона бир марта ишлатиладиган шприц, 50 сўмлик совға-салом улашдилар. Айнин..., Ленин номидаги болалар жамғармасининг Ўзбекистон бўлими саъй-ҳаракати билан ночор оилаларга сигир берилгани ҳар қанча таҳсинга лойиқ.

— Биз саховатли элнинг фарзандларимиз, — дейди ҳамсуҳбатимиз Ўзбекистон «Билим» жамиятининг нотиғи, афсунгар Раҳмонбек Исломов. — Шундай экан, бизнинг ҳам саховатли бўлмоғимиз даркор.

Шуниси диққатга сазоворки, афсунгар саховат ҳақида фақат сўзлар билан чекланиб қолаётгани йўқ. У Навоий ноҳиясидаги махсус кар ва соқов болалар мактаб-интернатига 250 дона бир ...арта ишлатиладиган шприц ...амда шу мактабнинг ...ғча бўлими тарбиялаувчиларига 100 сўмлик ...инчоқларни ўз шахсий ҳи...бидан совға қилди.

...ечки овқатга чиққани...а жумҳурият Президен...нг муҳим ишлар бўйича ...аҳатчиси, Ўзбекистон ...халқ депутати Дадахон ...ов билан учрашиб қол-

...Ука, — деди у киши, ...ен сизга ўз касбдошим ...атида арз қилмоқчиман. ...итишга вақтингиз борми?

— Албатта.

— Хабарингиз бўлса керак, ўтган йили Наврўзда йиққан хайрия пулимизнинг асосий қисмини оддий халқ берган. Нафақахўрлар нафақасини, ҳатто беморлар топган-тутганини келтиришганди. Данғиллама уйларда яшовчи, бели оғримай пул топаётганлар ҳайрия қилишгани йўқ. Тушган маблағнинг ҳаммаси оддий ўзбекнинг пешона тери билан тийинлаб топилган. Энди уни яна оддий халққа қайтаришимз керак. Ахир берган одамлар уни бева-бечораларга етиб бориши учун берган. Афсуски ўша бойликни ўз эгасига қайтариш қийин кечмоқда. Олдимизга «у қоғозни тўлдир, бу қоғозни тўлдир» деганга ўхшаш ғовлар кўндаланг бўлмоқда. Ишқилиб, чизилган чизиқдан чиқмасликка ҳаракат қилишяпти...

Ҳаттоки, биз билан бир поездда келган баъзи ўртоқлар ҳам «биз бу ноҳияга боролмаймиз, режада йўқ» деб туриб олишмоқда. Бу баъзи жамғармалардан келган вакилларга тегишли. Ахир халқимиз ҳайр-эҳсонни «фақат фалончига ишлатилсин» деб эмас, бева-бечораларга улашилсин деб қилган. Мана кеча Навбаҳор ноҳиясидаги оилаларда бўлдик. 6 оилага сунъий гилам совға қилдик. Уларни олиш учун 470 сўм пул керак эди. Вакиллардан бири оёқ тираб туриб олди: «Мен у ноҳияга пул ажрата олмайман, қолаверса, бу халқ амри билан ташкил этилган жамғарма, сиз уни хоҳлаганингиздек ишлатишга ҳаққингиз йўқ». Баландпарвозликни қаранг. Худди гиламларни уйимга олаётгандек гапиради. Хуллас, ўша пулни ҳамроҳларимизнинг биридан қарзга олишга тўғри келди. Ҳарқалай келганимиздан сўнг ўша пулни ҳамроҳимизга қайтарадиган бўлишди.

Энди яна бир масалани айтиб ўтишингизни илтимос қилмоқчиман. Бу йил жумҳуриятимизда Навоий йили деб эълон қилинган. Таклифим — «Навоий шаҳрини қутқариш йили» ҳам деб эълон қилинса. Шаҳар ҳалокат ёқасида! Агар «қутқариш йили» эълон қилмас эканмиз, шаҳарда ишлаб турган наҳанг, юҳо аждаҳо заводлар уни «еб» қўяди. Шаҳар ҳавоси шу даражада заҳарланганки, яна 10 йиллардан кейин бу ерда одам яшолмайди. Мавжудотлар қирилиб кетади. Бугун биз тўхтатолмаётган заводлар ўз-ўзидан тўхтайди. Шунинг учун шаҳардаги барча корхоналар, марказга бўйсунишидан қатъи назар, олаётган фойдасининг бир қисмини шаҳар экологиясини тозалаш учун ажратиши керак. Яна такрор айтаман. Эсимизни йиғиб олмасак, ўн йиллардан сўнг инқироз муқаррар.

Суҳбатимизда ҳозир бўлган Ўзбекистон телевидениеси сиёсий-иқтисодий кўрсатувлар ижодий бирлашмаси режиссёри, жумҳурият Ленин комсомоли мукофоти лауреати, Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Тамара Маҳкамова, «Ёшлик» телестудияси муҳаррири Саодат Қўшоқовалар ҳам Дадахон акани қувватлашди. Уларнинг фикрича, энди кутиб ўтириш ёки танқид қилиш билан иш битмайди.

Нима ҳам дердик. Улар ҳақ. Бу гаплар ҳар бир навоийликнинг дилидаги гап. Заҳарли ҳаво уларнинг саломатлигига жиддий путур етказаётгани сир эмас. Инқирознинг олдини олиш масаласида эса... ҳозирча жимлик. Саховатли элнинг саховатли раҳбарлари «Меҳр-мурувват» ташвиқот поезди иштирокчиларининг бу таклифини албатта қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қиладилар.

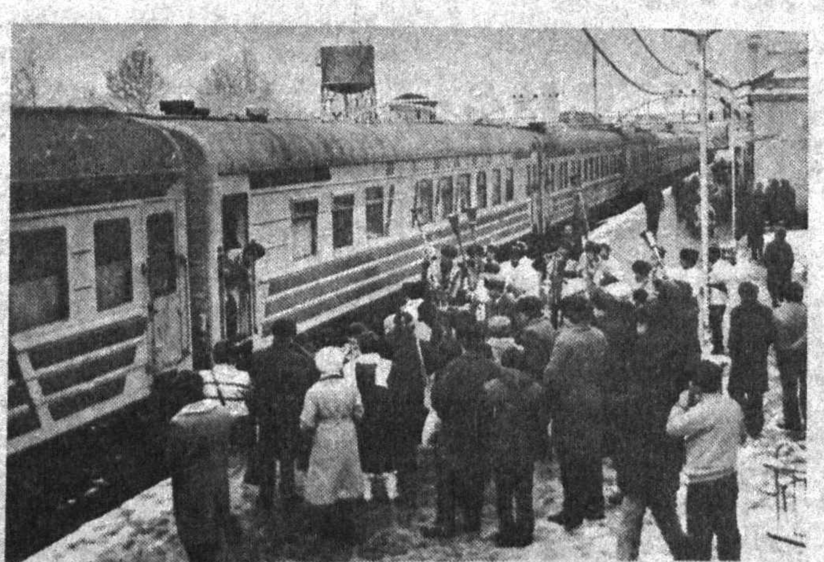

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон комсомоли ташвиқот поезди фаолиятидан лавҳалар.

Суратчи: И.ШЕРБЕК.

Бизнинг мусоҳаба

Ёшлар мафкурасини ким белгилайди?

ЖАМИЯТИМИЗДА содир бўлаётган қайта қуриш, янгиланиш, покланиш жараёни халқимиз, жумладан, унинг фаол вакиллари бўлмиш — ёшларимиз мафкурасини ўзгартирмоқда. Айни шу ўзгаришлар бугунги кун биз қандай мафкура яратамиз, қандай эътиқоднинг кетидан эргашамиз — буларнинг бари жумҳуриятимиз келажагини белгилайди. Бас шундай экан, бугунги кунда биз ёшлар сиёсатига, ёшлар мафкурасининг белгиланишига бармоқ орасидан қарай олмаймиз. Сиёсий фирқалар ўртасида баҳс мунозаралар кетаётган, фикрлар хилма-хиллиги мавжуд жамиятда узоқ йилларга мўлжалланган давлат миқёсидаги ёшлари сиёсати керак. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Ёшлар ишлар қўмитаси раиси Алишер Аъзамхўжаев билан бўлган бугунги суҳбатимиз ҳам ана шу хусусда. Суҳбатдошимизнинг қисқача таржимаи ҳоли қуйидагича: ёши 33 да, Тошкентнинг Кўкча маҳалласида истиқомат қилади. Фирқа аъзоси. Маълумоти бўйича ҳуқуқшунос. Уйланган. Турмуш ўртоғи олий маълумотли руҳиятшунос. Уч фарзанднинг отаси. 39-Янги Турмуш сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига сайланган.

— Алишер Анварович, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси ва унинг жойлардаги ташкилотлари, жумҳурият Ёшлар ташкилотларининг қўмитаси ҳамда сиз раислик қилаётган Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Ёшлар ишлари қўмитаси бир қарашда бир вазифани бажараётгандек, ёшлар муаммолари билан бир йўналишда шуғулланаётгандек. Уларнинг бир-биридан фарқли томонлари ҳақида фикр билдирсангиз.

— Ҳақиқатан ҳам, бир қарашда бу ташкилотлар бир вазифани бажараётгандек кўринади. Аслида-чи? Бундай эмас. Масалан, комсомолни олайлик. У ёшларнинг маълум бир қисми билангина сиёсий ҳамда ижтимоий йўналишда иш олиб боради. Ёшлар ташкилотлари қўмитасига келадиган бўлсак, яқин-яқинларгача бизда қизиқ бир ҳолат юзага келиб қолган эди. Комсомол ўзининг моҳияти жиҳатидан ёшлар ташкилотларидан биридир. Аммо комсомол эмас, Ёшлар ташкилотлари қўмитаси комсомолга бўйсунарди. Ташкилотнинг ўзи ҳам, ходимлари ҳам ҳозиргача комсомол маблағлари ҳисобидан кун кечиришади. Шу вақтларгача ЁТҚ комсомол Марказий Қўмитасининг халқаро ишлар бўлимига айланиб қолганди. Энди-энди биз унга алоҳида эътибор бера бошладик. Ўзбекистон Ёшлар ташкилотлари қўмитасининг раиси Акмал Саидов ҳозирда Президент Кенгашининг аъзосидир.

Ёшлар ташкилотлари қўмитасининг асосий вазифаси — бу жумҳуриятдаги ёшлар ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштириб боришдир.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Ёшлар ишлари қўмитасининг, бу икки ташкилотдан фарқли томони шундаки, биз асосан қонунчилик билан шуғулланамиз. Қабул қилинаётган ҳар бир қонун қай даражада ёшлар муаммоларини ҳал этишга ёрдам беради. Асосий эътиборни шунга қаратамиз. Чунки, комсомол ташкилотлари чиқараётган қарорлар фақат комсомол аъзоларига. Ёшлар ташкилотлари қўмитаси тайёрлаган ҳужжатлар фақат унинг аъзоларига тегишли бўлса, Олий Кенгаш томонидан чиқарилган, ёшлар ҳаётининг у ёки бу томонларини ўз ичига олган қонунлар барча ёшларга тааллуқлидир.

Бир мисол келтирмоқчиман. Корхона ва ташкилотлардан олинадиган солиқ ҳақидаги Қонун лойиҳасида солиқнинг миқдори 35 фоиз белгиланган эди. Қўмитамизнинг таклифи ва ҳаракатлари натижасида ёшлар корхоналари учун улардаги ишлаб чиқариш хусусиятларига ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга қараб солиқ миқдори 10-35 фоиз деб белгиланди. Бундай мисолларни яна келтиришим мумкин. Қўмитамизнинг ҳаракат мезони ҳақида гапирадиган бўлсам, бизнинг вазифамиз Ўзбекистонда истиқомат қилувчи 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган йигит-қизларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишдан иборат.

Бу ўринда яна бир нарсани айтиб ўтишни жоиз деб биламан. Ўзбекистон ССР халқ депутати этиб сайланган 500 кишининг 18 нафаринигина 30 ёшгача бўлганлар ташкил этади. Бугунги кунда қўмитамиз аъзоларининг ўртача ёши 42 ёш. Менинг ўзим ҳам бу йил 34 га кираман. Ваҳоланки биз 30 ёшгача бўлган йигит-қизларнигина ёшлар деб атаймиз. Қўмитамиз аъзоларининг 6 нафаригина бу талабга жавоб беради. Масаланинг бошқа томони ҳам бор, албатта. Ҳозирда менинг олдимга кўплаб ёшлар келиб 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган жумҳуриятимиз вакилларини рўйхатдан ўтказсак, уларнинг ичидан ёшлар парламентини сайласак, Олий Кенгашдан ёшларга бериладиган ўринларга ўзимиз сайлов ўтказсак деган таклиф билдиришмоқда. Уларнинг гапларида жон бор. Негаки, менга Ўзбекистон ёшлари эмас, сайлов мавзеимизнинг сайловчилари овоз берганлар, холос. Сессия мени Ёшлар ишлари қўмитасининг раиси этиб сайлади. Қўмита раиси жумҳурият ёшлари номидан гапиришга ҳақлими деган саволнинг туғилиши табиийдир. Менимча, кейинги сайловларгача бу масала юзасидан таклифларни алоҳида ўрганиб чиқишимиз керак.

— Ҳозир сиз, сайловлар хусусида гапирдингиз. Шу муносабат билан бир савол бермоқчиман. Ўзбекистон ССР халқ депутатлиги учун бўлган «жангу жадалларда» ғолиб чиқдингиз. Муваффақиятларингизнинг боиси нимада деб ўйлайсиз? Фирқа аъзоси эканлигингиздами ёки...!

— Мен фирқа аъзоси эканлигимдан ғурурланаман, доимо унинг ғояларини ҳимоя этаман. Бироқ, менимча, депутат бўлиб сайланишимнинг боиси фақатгина фирқа аъзоси бўлганимда эмас. Авваламбор, сайловларда менинг «рақибим» бўлган Нуриддин Акрамович Муҳиддиновдан миннатдор эканлигимни айтишим керак. У кишидан жуда кўп нарсаларни ўргандим. Сайловолди учрашувларида кетма-кет чиқишлар қилдик. Ана ўша «жангу жадалларда» Нуриддин Акрамович, фаолиятимдаги камчиликлар юзасидан қимматли маслаҳатлар, насиҳатлар бериб бордилар. Лекин депутат бўлиб сайланишимнинг асосий сабаби, ёш эканлигим бўлса, ажабмас. Бироқ сайловчиларим юклаган кўп вазифаларни амалга ошира олганим йўқ. Қўлимдан келганича уларнинг ишончларини оқлашга ҳаракат қиламан. Чунки депутат бир томондан, қонун чиқарувчи олий органнинг аъзоси бўлса, иккинчи томондан, халқнинг Олий Кенгашдаги вакилидир.

— Алишер Анварович, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Ёшлар ишлари қўмитаси раиси лавозимига сайланганингизга бир йилча вақт бўлиб қолди. Ўтган давр ичида қўмита томонидан амалга оширилган ишлар ҳақида гапириб берсангиз.

— Қўмитамиз XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг 1990 йил март ойида бўлиб ўтган I сессиясида ташкил топди. Ҳозир унда ижтимоий-иқтисодий масалалар, ёшларнинг ҳуқуқий муҳофазаси, ўқувчи-ёшлар масалалари билан шуғулланувчи шўъбалар фаолият кўрсатмоқда.

Ўтган давр ичида асосий фаолиятимизни ёшларнинг жамиятдаги аҳволини ўрганишга қаратиб, жумҳурият корхоналарида, идораларида, ташкилотларида, қишлоқларда, шаҳарларда, ноҳияларда, Иттифоқимизнинг турли жумҳуриятларида жойлашган ҳарбий қисмларда бўлдик. Натижада «Жумҳурият ёшларининг жамиятдаги аҳволи» ҳужжатини тайёрладик ва у Ўзбекистон ССР халқ депутатларига, вазирликлар, идоралар, ташкилотларга халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларига фикр ва мулоҳазалар билдириш учун юборилди. Бу ҳужжат юзасидан қимматли таклифлар ҳали ҳам келиб турибди. Ёшларнинг аҳволини яхшилаш юзасидан билдирилаётган таклифлар «Ўзбекистон ССРда давлат ёшлар сиёсатининг умумий асослари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасида ўз аксини топади.

Ўтган қисқа вақт ичида Олий Кенгаш, жумладан, қўмитамиз номига ёшлардан ижтимоий-иқтисодий муаммолар, масалан, уй-жой билан таъминлаш, ишга жойлаштириш, оилавий масалалар юзасидан кўплаб хатлар келди ва мурожаатлар бўлди.

Мурожаатларнинг бир қисми қурилиш ҳарбий қисмлари масалалари билан боғлиқдир. Бу мавзуда келган хатларни, аризаларни, имкон қадар Иттифоқимизнинг турли жумҳуриятларида жойлашган ҳарбий қисмларга бориб ўргандик. Ўрганишлар асосида масала бир неча марта СССР Олий Кенгашида, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашида, ҳатто сессияда, СССР Мудофаа вазирлигида муҳокама этилди. Натижада, Ўзбекистон ССРдан ҳарбий қурилиш қисмларига чақирилаётган ёшларнинг Туркистон ҳарбий округи қисмларида хизматларини ўташлари масаласи ўз ижобий ечимини топди.

Ҳарбий хизмат ва чақириққача ёшлар билан боғлиқ бўлган бир қанча масалалар ҳам ижобий ҳал этилди.

Ёшлар муаммоларини ўрганиш, уларнинг ечимини топишга қаратилган ҳаракатимиз жараёнида улар билан шуғулланувчи ташкилотларнинг, идораларнинг кўплигига қарамай, жамиятда йигит-қизларнинг аҳволи анча мураккаблиги диққатимизни ўзига жалб этмоқда. Бизнинг назаримизда, уларнинг ҳаракатлари, кучлари ва ишларининг уйғунлашмагани бунинг асосий сабаби бўлса керак. Шунинг учун уйғунлаштириш ва ҳамкорликдаги тадбирларнинг самаралироқ бўлишига қаратилган давлат органини ва унинг жойлардаги шўъбаларини тузиш тўғрисида ўйлаяпмиз.

Ёшлар ўртасидаги қонунбузарлик, тартиббузарлик бизда жиддий ташвиш уйғотмоқда. Бу масалани Тошкент шаҳрида, Самарқанд, Фарғона ва Тошкент вилоятларида атрофлича ўргандик. Ҳозир бу жиддий муаммонинг ечимини топиш, зарур бўлган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш билан боғлиқ бўлган масала юзасидан Қўмитанинг кенгайтирилган йиғилишини тайёрлаяпмиз.

Биз ўз фаолиятимизда жумҳуриятимизда, Иттифоқимизда ва хорижий элларда тўпланган иш тажрибасини ўрганиб, улар тўғрисидаги маълумот ва ҳужжатларни халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларига, уларнинг ёшлар ишлари комиссияларига юбориб турибмиз. Бу эса уларнинг фаолиятида анча мадад бўлмоқда.

Халқ депутатлари Навоий шаҳар Кенгашининг ижроия қўмитасида ёшларнинг ижтимоий хизмати ташкил этилди. Самарқанд ва Наманган вилоятларида ёшларга оид муҳим дастурлар ишлаб чиқилди ва қабул қилинди. Ўтган қисқа муддат қўмитамиз учун изланиш йили бўлди, десам, муболаға бўлмас.

Салкам бир йил давомида амалга оширилган иш кўламини қисқа суҳбатда тўлиқ баён этиш анча мураккаб.

— Ҳозир сиз қўмитанинг амалга ошираётган тадбирлари ҳақида сўзлаб бердингиз. Аввалари ҳам Олий Кенгаш қошида ёшлар билан ишлаш доимий комиссиялари мавжуд бўларди. Ўша комиссиялар билан ҳозирги қўмита ўртасида нима фарқ бор!

— Фарқи шундаки, аввалари депутатлар чақирилган вақтда келиб, аппарат томонидан тайёрланган у ёки бу қонуннинг қабул қилинишига овоз бериб кетардилар, холос. Ҳозирда эса, депутатларнинг ўзлари ана шу қонун лойиҳаларини тайёрлайдилар. Бунинг қандай амалга оширилишини сиз яхши билсангиз керак. Сайланган депутатларнинг 50 нафари олдинги ишларидан озод қилиниб, бу ерга ишга олинган. Шу тариқа депутатларнинг 5 нафари, бизнинг қўмитамизда фаолият кўрсатмоқдалар.

Бугунги кунда, бизнинг ҳисобларимиз бўйича, иттифоқимизда икки ярим мингдан ортиқ ёшларбоп норматив актлар бор экан. Дунёнинг ҳеч бир бошқа мамлакатида уларнинг сони бунчалик кўп эмас. Ушбу актлар ёшлар муаммоларининг у ёки бу жиҳатларини ўзида акс эттирган, албатта. Яъни мен аппарат шу пайтгача ҳеч қандай иш қилмаган ёки ёшларга умуман эътибор бермаган демоқчи эмасман. Шундай бўлса-да, комиссияларнинг қўмиталарга айлантирилиши қонунлар лойиҳалари бевосита депутатлар томонидан тайёрланишини мен қўллаб-қувватлайман. Шу тариқа халқчил қонунларнинг қабул қилиниши, ёшларимиз ҳаётини яхшилашга ёрдам беради, деган умиддаман.

[Давоми 2-бетда].

Шу сонгги хабар

Гомелдаги учрашувлар

СССР Президенти М. С. Горбачевнинг Белоруссияга сафари давом этмоқда. Сафарнинг иккинчи куни дав...миз бошлиғи Гомель вилоятида ... Эрталабданоқ қор ёғиб, қалин ...тушганлиги учун Гомелга автобусда боришга тўғри келди.

...н, шундай бўлгани яхшиликкадир, — деди қишлоқ аҳолиси билан суҳбатда М. С. Горбачев. — Гомель вилояти бошига тушган кулфатни чуқурроқ ҳис этишга муваффақ бўлдим, чоғи.

СССР Президентининг бу ўлкага сафаридан асосий мақсад, аслида бу ноҳияларда шахсан бўлиб, одамларнинг сўзларини тинглаш, улар билан маслаҳатлашиш истаги эди. М. С. Горбачев радиоактив заҳарланган зонадаги аҳоли истиқомат жойлари бўйлаб сафаридан кейин Гомелда вилоят барча ноҳияларидаги меҳнат жамоаларининг вакиллари билан учрашди. СССР Президенти учрашувда Белоруссиянинг ҳам маънавий, ҳам моддий ёрдамдан умидвор бўлишга ҳақли эканлигини таъкидлади.

Сўнгра М. С. Горбачев мамлакатдаги ҳозирги ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий вазиятнинг энг ўткир муаммолари — ССР Иттифоқининг келажаги тўғрисида ўтказиладиган референдум, бозор иқтисодиётига ўтиш, нархларни ислоҳ қилиш ва бошқалар ҳақида батафсил тўхталди.

Президент учрашув иштирокчиларининг кўплаб саволларига жавоб қайтарди.

Вилоят бўйлаб сафарда унга Белоруссия ССР Олий Кенгашининг Раиси Н. И. Дементей ҳамроҳ бўлди.

Қўшма пленум

Фарғона вилояти фирқа қўмитасининг сиёсий маориф уйида вилоят фирқа ва комсомол қўмиталарининг қўшма пленуми бўлиб ўтди. Унда вилоят фирқа ва комсомол ташкилотларининг вилоят ёшлари билан ишлаш соҳасидаги фаолиятини такомиллаштириш тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Мазкур масала юзасидан вилоят фирқа қўмитасининг биринчи котиби Ғ. Фозилов ва вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби А. Арзиматов маъруза қилдилар.

Пленумда Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Ёшлар ишлари қўмитасининг раиси А. Аъзамхўжаев нутқ сўзлади.

Пленумда, шунингдек, ташкилий масалалар кўрилди. Вилоят комсомол ташкилоти назорат комиссиясининг раиси Ш. Мирзаев ўз аризасига биноан вазифасидан озод қилинди ва назорат комиссияси таркибидан чиқарилди.

Вилоят комсомол ташкилоти назорат комиссияси раиси этиб, аввал вилоят комсомол қўмитасининг котиби бўлиб ишлаган А. Эгамбердиев сайланди.

Пленумда вилоят комсомол қўмитасининг таркиби ўзгартирилганлиги сабабли вилоят комсомол қўмитасининг мафкуравий ишлар бўйича котиби лавозимига аввал шу лавозимда ишлаган Юлдуз Султонова қайта сайланди.

Пленумда Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитасининг раиси Э. Ҳалилов, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказқўми котиби И. Бибиков қатнашдилар.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● Томск шаҳридаги марказий универсал дўконининг тижорат марказ Англиянинг «Хаммерстар» фирмаси билан шартнома тузди. Шу шартномага асосан фирма марказий универсал дўконининг тижорат бўлимига моллар етказиб беради. Ҳозирги кунда бу ерда аёллар костюми 500 дан 900 сўмгача, кўйлаги 170 сўмдан 500 сўмгача, эркаклар костюми 500 дан 1020 сўмгача баҳода сотилмоқда. Харидорлар қиммат бўлса ҳам инглиз молларини яхши сотиб олишмоқда. Ҳар куни бу ерда 25 минг сўмгача савдо бўлмоқда.

● Норин-Бишкек тоғ йўлида кўнгилсиз воқеа юз берди. Йўловчилар ташувчи автобуснинг 40 метр баландликдан қулаши натижасида 15 киши ўлган, 30 киши оғир жароҳатланган.

● СССРдан борган 30 деҳқон Америкода тажриба ўрганадиган бўлди. Ҳукуматга алоқаси бўлмаган «Америко фермерларининг келажаги» (ФФА) ташкилоти Россия фермерларига кўмаклашишни ўз зиммасига олган.

● Таниқли иқтисодчи олим, академик, КПСС Марказий Қўмитасининг аъзоси С. С. Шаталин ўзи ҳисобда турган бошланғич партия ташкилотига КПСС сафидан чиқаришларини сўраб ариза юборган. Чунки яқинда бўлиб ўтган КПСС Марказий Қўмитаси билан Марказий Назорат Комиссиясининг Қўшма Пленумида «ўртоқ С. С. Шаталин соғайгандан кейин унинг хатти-ҳаракатлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқиб, КПСС Марказий Қўмитасининг навбатдаги Пленуми муҳокамасига таклиф киритишни топширган» эди.

(Боши 1-бетда).

— Ёшларни ижтимоий жиҳатдан ҳимояланган қатлам деб айта олмаймиз. Жумҳуриятимизда ёшларнинг ишлаши, ўқиши, оила қуриши ва маданий ҳаёт эҳтиёжларини қондириш борасида етарли шарт-шароитлар яратиш учун биринчи галда нималар қилиш керак, деб ўйлайсиз?

— Ёшларни энг аввало иш билан, уй-жой билан таъминлаш керак. Ҳаётий, маданий эҳтиёжларини қондириш учун турли хил имтиёзлар бериш, бадиий-техникавий ижод билан, жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишлари, илмий изланишлар қилишлари, тадбиркорлик фаолияти учун зарур бўлган шароитларни уларнинг иштирокида ташкил этиш зарур. Шу мақсадда ёшлар жамғармасини ҳам ташкил этиш, алоҳида ҳисоб очиш ва маблағни фақат ёшлар учун сарф этиш мақсадга мувофиқдир.

Бу кенг кўламда ривожлантирилган ёшлар корхоналарини қарзлар ажратиш орқали, масалан, уй-жой қуришда ёшлар меҳнати биржасини ташкил этиш, шу орқали ёшлар орасидаги ишсизликни бартараф этишдир.

Ёшларнинг билим олиши масаласига келсак, таълим системасини қайта қуриш аллақачон етилган масаладир.

Биз бунинг учун жумҳуриятда бутун таълим мазмунини қайта кўриб чиқишимиз лозим. Ҳозир у ўқувчи-ёшларнинг эҳтиёжларини тўла қондиришга ярамай қолди, кўп жиҳатдан назарий билим бериш билан «овора» бўлиб, амалий билим, кўникма ва малакани шакллантиришда орқада қолмоқда. Бунинг устига болаларнинг қобилияти, эҳтиёжи, мойиллиги ва имкониятлари турлича бўлишига қарамай, ҳамма бир хил программа асосида ўқитилади. Юқоридаги хусусиятларни эътиборга оладиган, табақалашган таълимни жорий этиш, бунинг учун зарур бўлган ўқув-моддий, илмий-методик асосларни яратиш ўқувчи-ёшларда таълимга бўлган қизиқишни ва эҳтиёжни ўстиради. Шундагина таълим жумҳурият тараққиёти ва келажагининг асосига айланади. Бундай ёндашишни амалга ошириш эса, менимча, халқимизни маънавий тараққиётга олиб чиқади.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтишим керак. Яқинда бир йигит келиб, унга уй олишда ёрдам беришимни сўради. Ваҳоланки, қўмитамизнинг бундай имконияти йўқ. Биз юқорида айтганимдек, қонун-чиқарувчи органмиз холос, ижрочи эса йўқ. Мен ёшлар масалалари билан шуғулланувчи ижрочини назарда тутяпман. Шу сабабдан биз Президент ва Олий Кенгашга бир таклиф билан чиқишни мўлжаллаяпмиз, яъни Президент ҳузурида ёшлар муаммолари билан шуғулланувчи кенгаш тузмоқ зарур. Токи унинг қарорлари жойлардаги маҳаллий Кенгашлар учун ҳуқуқий кучга эга бўлсин. Авваллари ҳар бир масала учун комсомол жавоб берарди. Ахир ёшларнинг барчаси ҳам комсомол аъзоси эмас-ку!

— Алишер Анварович, яқинда Ўзбекистон комсомолининг XXIV съезди бўлиб ўтди. Съезд жумҳурият комсомолининг ўз Уставини ва Ҳаракатномасини қабул қилган бўлса-да, назаримда, Ўзбекистон комсомол-ёшларининг ушбу анжумани биз кутганчалик натижалар бермади. Мен суҳбатдош бўлган кўпчилик делегатлар унинг ишидан қониқмаганликларини билдиришди. Делегат сифатида, сиз съезд ишидан ва унинг якунларидан қониқдингизми?

— Саволингиз жуда ўринли, албатта. Лекин мен Олий Кенгашнинг Ёшлар ишлари қўмитаси раиси сифатида эмас, делегат сифатида фикр билдира оламан, холос. Мен ҳам съезд ишидан қониқмадим.

— Нима учун?

— Очиғин айтсам, съезд менга биз ҳозир турғунлик йиллари деб атаётган даврни эслатгандек бўлди. Том маънода шундай анжуман бўлиши учун фақат кашшофлар табриги етишмади, холос. Съезддан жуда кўп нарсаларни кутгандим. Ахир ўзингиз ўйлаб кўринг, бутун жамият халқчил руҳда қайта қурилаётган, янгиланаётган бир вақтда, ёшлар етакчиси бўлишга даъвогарлик қилаётган — комсомол съезди демократик руҳдан воз кечса. Буни қандай тушуниш мумкин? Мен собиқ «аппаратчи» сифатида съезд кунлари ўтказилган тадбирларга қойил қолдим. Чунки ҳар бир нарса ўз ўрнида ўйлаб қўйилганди. Комсомол раҳбариятининг кўнгли тўлган бўлса бордир, аммо оддий комсомолларнинг-чи?

Съезд «Ёшларга комсомол керакми ёки улар бошқа йўлдан кетадиларми?» — деган саволга жавоб бериши зарур эди. Лекин бундай бўлмади.

— Нима деб ўйлайсиз, комсомол ташкилотлари мавжуд инқироздан чиқа оладиларми? Бунинг учун нималар қилмоқ лозим?

— Ишонасизми, бундан 5-10 йиллар аввал комсомол ташкилотларида қайси бир ташкилот кўпроқ комсомолга қабул қила оларкин, деган бир мусобақа бошланганди. Комсомол инқирозга учрашининг асосий сабабларидан бири ҳам ана шу. 14 ёшли бола ўз аризасида «мен марксизм-ленинизм ғояларига доимо амал қиламан» қабилидаги сўзларни битарди.

Ўша ёшда марксизм-ленинизм ғояларини тушунармикан? Ҳатто биз катталар бу ғоянинг моҳиятига ҳали тўлиқ етиб бора олганимизча йўқ. Бинобарин, ҳозирда ёшларни фақатгина бир ғояга асосланган ҳолда тарбия қилиб бўлмайди. Комсомол ҳам юзага келган инқироздан қутилишни истаса, бу масалага чуқур ёндашмоғи керак.

Кўпчилик ушбу ҳолатдан чиқишнинг учта йўлини кўрсатяпти. Биринчиси, комсомол мустақил сиёсий ҳамда ижтимоий ташкилотга айланиб, фирқанинг резерви бўлиб қолиши керак. Иккинчи йўли комсомол асосида давлат-ижтимоий ташкилоти тузиш. Бу борада ҳаракатлар қилинмоқда, албатта. Масалан, яқинда БЛКЁИ Марказий Қўмитаси ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал қилиш ишларига ўз сармоясидан 100 миллион сўм пул ажратди. Бу ҳазилакам гап эмас. Шундан саккиз ярим миллион сўм пул бизнинг жумҳуриятимизга ажратилди. Демак, бўлажак ютуқларга илинж бор. Ва охиргиси, фикрлар хилма-хиллиги даврида ташкилот ўз мавқеи учун курашмоғи зарур. Айтиб ўтганимдек, ўзининг ёшларга кераклигини исботламоғи, ўз атрофига ҳалол, ишбилармон, билимли ёшларни тўплаб, катта ишларга қўл урмоғи лозим. Шахсан менга, учинчи йўл маъқул.

— Узоқ вақт давомида марказий матбуот Москвада ёшлар ҳақида Қонун тайёрланаётганлиги, бу борада бир эмас, уч гуруҳ иш олиб бораётганлиги тўғрисида кўп ёзди. Бироқ, ҳалигача Қонун йўқ. Нима учун? Ёки ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя эта олувчи бошқа йўллар ўйлаб топилдими?

— Маълумки, Иттифоқ қонунининг лойиҳаси биринчи ўқишда СССР Олий Кенгашида қабул қилинди ва ҳозир у лойиҳа устида ишлаш давом этмоқда. Лекин нимагадир баъзи сабабларга кўра, бу вақт жуда ҳам чўзилиб кетди. Қонун лойиҳаси устида иш олиб бораётган ўртоқлар унинг ҳаётга тадбиқ қилиниши учун керак бўладиган «нарх»ни овоза қилиб юбордилар. Ўзингиз ўйлаб кўринг, бу ишлар учун ким ҳозир 4 миллиард сўм пул ажратади? Бизда ҳам шундай қонун лойиҳаси устида қизғин иш олиб бориляпти. Лекин у Иттифоқникидан тубдан фарқ қилади. Муҳокамага олиб чиқиш вақтига келсак, биз бу ишни 2—3 ой ичида эълон қилишни ва Олий Кенгашнинг шу йилги сессияларидан бирининг кун тартибига киритишни режалаштиряпмиз.

Ўйлайманки, ёшлар ҳақидаги Қонуннинг қабул қилиниши, улар ҳуқуқларини ҳимоя қилишимизда бизга анча кўмак беради.

— Ёшларимиз орасида ишсизлик энг катта муаммо, қанчақанча билимли, қобилиятли йигит-қизларимиз иш топа олмасдан, касби бўйича меҳнат қилолмай сарсон бўлиб юришади. Кадрларни жой-жойига қўйиш, мутахассислардан самарали фойдаланиш борасида Қўмита қандай зарур тадбирлар кўряпти? Уй-жой масаласида Қўмита ёшларга ёрдам бера оладими?

— Бунинг асосий сабаби, жумҳуриятимизда меҳнат ресурслари ўсишининг ҳар бир фоизига нисбатан ишчи ўринларнинг 1,5—2 маротаба кам ташкил қилинганидадир. Қонун лойиҳасида ёшларни иш билан таъминлашни яхшилашга қаратилган қатор чораларни назарда тутмоқдамиз.

Шуни алоҳида қайд қилиш лозимки, жумҳурият ҳукумати ишчи ўринларни кенгайтириш бўйича катта дастурни амалга оширмоқда, бу эса ёшларни иш билан таъминлашда ижобий асос бўлади.

Қўмитанинг ўзи ёшларга уй-жой ажратиш билан тўғридан-тўғри шуғулланмайди. Биз масаланинг ечимини қонуний йўл билан ҳал этиш йўлини излаяпмиз.

— Ҳеч кимга сир эмаски, бундан 1-2 йил муқаддам Ўзбекистонда ёшлар норасмий ташкилотларининг ҳаракатлари анча авж олган эди. Ҳозирга келиб бу ҳаракатлар анча сусайиб қолди. Бунинг сабаби нимада деб ўйлайсиз? Ёки жумҳуриятимизда норасмийлар кўтариб чиққан барча муаммолар ҳал қилиб бўлиндими?

— Саволингизнинг иккинчи қисмидан бошласам. Ҳақиқатан ҳам сўнгги вақтларда, бундан бир-икки йил аввал норасмийлар кўтариб чиққан қатор муаммолар ўз ечимини топди, десам муболаға бўлмайди. Тил масаласи, пахта масаласи, шунингдек томорқаларнинг ажратилиши шулар жумласидандир. Лекин бу норасмий ташкилотлар ўз фаолиятини тўхтатди, деган гап эмас. Навбатдан ташқари, IV сессияда биз жамоат ташкилотлари ҳақида Қонун қабул қилдик. Эндиликда уларнинг сони анча кўпаяди. Мен турли йўналишларда эзгу ишларни амалга ошира оладиган бундай ташкилотлар юзага келишининг тарафдориман. Улар ёшлар учун жуда ҳам зарур. Масалан, хорижий мамлакатларда, ёшлар муаммоларини ҳал этишга қаратилган маблағларнинг 80-85 фоизини ана шу ташкилотлар ажратади. Қолган қисмини эса давлат. Бизда-чи, бунинг акси, 90 фоизи давлатники.

Шу йилнинг июль ойига қадар жамоат ташкилотларининг бари рўйхатдан ўтади. Жумладан, фирқа ҳам, комсомол ҳам. Ҳозир жумҳуриятимизда бармоқ билан санарли бўлса-да, норасмий ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Бир сўз билан айтганда, ҳозир ҳар ким тушуниб қолди, биз жумҳурият ёшлари бир бўлиб, халқимизнинг фаровон, яхши ҳаёт кечириши учун жон куйдиришимиз даркор экан. Тахминий ҳисобларимизга кўра, яқин вақтлар ичида 4-5 ёшлар ташкилоти юзага келади, аммо уларнинг мақсади ягона жумҳуриятимиз ёшларининг иқтисодий, ижтимоий турмуши янада яхшироқ бўлишига эришишдир.

Авваллари бизда шахс фикрига эътибор берилмасди. Кўпроқ мен деб эмас, биз деб гапирар эдик. Ваҳоланки, ҳар бир фуқаро ўз шахсий фикрини билдиришга тўлиқ ҳақлидир. Ҳаттоки, унинг фикри нотўғри бўлган тақдирда ҳам. Фақат бу хусусда — у билан баҳс юритиш зарур. Яъни ҳар бир кўтариб чиқилган масала ва ушбу ташаббусни қилган ҳар бир ташкилот эътиборга моликдир.

— Алишер Анварович, сўнгги вақтларда ёшларимиз орасида динга бўлган муносабат ўзгармоқда. Узоқ йиллар мобайнида, биз кўр-кўрона динни қоралаб келдик, бироқ ёшларимиз Қуръон ва Ҳадисларни ўқиб, уларнинг эзгуликка, покликка, ҳаққонийликка чорловчи асл моҳиятини тушуниб етмоқдалар. Ёшлар мафкурасидаги бу ўзгаришларга муносабатингизни билмоқчи эдим.

— Кўкча маҳалласида истиқомат қиламан. Эрталаб ёки ишдан қайтаётган вақтларимда ёш-ёш йигитларимизнинг, қизларимизнинг дўппи кийиб, рўмол ўраб, масжид қошида ташкил этилган ўқишга чиқиб кетаётганларини кўп кўраман. Биласизми, бизда ҳар бир фуқаро виждон эркинлигига эга.

Агар айрим ёшларимиз диний адабиётларни ўрганиб, уларда баён қилинган умуминсоний қадриятларни уқсалар, уларга амал қилсалар албатта, фойдадан ҳоли бўлмайди. Лекин менимча, фақат диний дунёқараш билан чекланиб қолиш тўғри бўлмас. Ёшлар замонавий билимга, маданиятга ва дунёқарашга ҳам эга бўлишлари керак.

Ёшлар мафкурасидаги бу ўзгаришларга келадиган бўлсак, бу табиий бир ҳолдир.

Иккинчидан, ойнаи жаҳоннинг ёшлар мафкурасини белгилашдаги ўрни беқиёсдир. Сўнгги вақтларда, жумҳурият телевидениеси орқали қатор яхши тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, муфтий ҳазратларининг ва дин вакилларининг чиқишлари, ахлоқ-одобга оид кўрсатувлар, буларнинг бари ёшларимиз тарбиясига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Лекин бир нарсани айтиб ўтишим зарур. Шахсан мен диний таълимнинг мактаб программасига жорий қилинишига қаршиман. Чунки бизда Конституцияга биноан дин ва давлат бир-биридан ажратилган.

Бироқ 16-17 ёшга етгач, ёшларга таълим олишда тўлиқ эркинлик бериш лозим. У истаса, Қуръон ва Ҳадисларни ўргансин, ўз ҳуқуқий дунёқарашини кенгайтиришни истаса, айтайлик, АҚШ ёки Франция конституцияларини ўргансин. Чунки бир ғояни оқлаш ёки қоралаш учун, аввалambор уни мукаммал билмоқ даркор. Ана шундагина ёшларимиз мафкураси ғоясиз, маърифатсиз бўлиб қолмайди. Аниқ ғояларга, маърифатга асосланган мафкура эса, имонли, эътиқодли билимли ёшларни тарбиялаб етиштиришига имоним комил.

— Ҳар ким ўз тақдирини ўзи белгиласин дейлик. Унда ёшлар мафкурасини ким белгилайди?

— Назаримда, ёшлар мафкурасини ёшларнинг ўзлари шакллантирмоқлари керак. Бинобарин, давлат ёшлар сиёсатининг асосий талабларидан бири ҳам, тайёрланаётган ёшлар ҳақидаги Қонунимиз лойиҳасининг моҳияти ҳам шундан иборат.

Аввалари биз фақат шиорлардагина «Ҳамма яхши нарсалар — болалар учун», «Ҳамма нарса — ёшларга» дея ёшларимиз қўйнини «пуч ёнғоққа» тўлдириб юраверар эдик. Эндиликда, бу кўзбўямачиликларга чек қўйиш вақти келди. Давлат ҳам, жамият ҳам ёшлар муаммоларига масъулият билан қарамас экан, бундай тузумнинг келажаги йўқдир.

— Сўнгги анъанавий савол. Жумҳуриятимиз ёшларининг «Ёш ленинчи» рўзномаси ҳақидаги фикр-мулоҳазаларингизни билдирсангиз. Ва қисқача қўмитанинг келажак режалари ҳақида.

— «Ёш ленинчи» рўзномаси жумҳуриятимизда катта обрўга ва аҳамиятга эга бўлган рўзномалардандир. Мен рўзноманинг ёшларни тарбиялашдаги ўрнини беқиёс деб биламан.

Рўзнома ёш депутатларнинг фаолиятига, маҳаллий Кенгашларнинг, ёшлар ишлари комиссияларининг фаолиятига эътиборини кучайтирса, муаммоларни ҳал этишда ёшларнинг жонбозлиги, ташаббускорлиги, иштироки ҳақида, ёшлар муаммолари ижобий ҳал бўлган ва бўлаётган корхона, идора, ташкилот, қишлоқ, шаҳар ва ноҳиялардан кўпроқ мақолалар бериб борса, деган таклифим бор.

Режаларимизга келсак, уларнинг асосийлари қуйидагилардан иборат:

Биринчидан, «Ўзбекистон ССРда давлат ёшлар сиёсатининг умумий асослари тўғрисида»ги Қонунни тез орада қабул қилиш ва жорий эта бошлаш;

Иккинчидан, ёшлар билан ишловчи ташкилот ва идораларнинг кучлари ва ҳаракатларини уйғунлаштирувчи уюшма яратиш;

Учинчидан, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари билан алоқамизни мустаҳкамлаш, улар билан ёшлар борасидаги ишларни амалга ошириш;

Тўртинчидан, иттифоқдош жумҳуриятлар ва хорижий эл парламентлари билан амалий алоқа ўрнатиш ва ҳоказолар.

Менга берилган имкониятдан фойдаланиб, «Ёш ленинчи» рўзномаси ва унинг муштарийларига соғлиқ, саломатлик, ўқиш ва ишларида муваффақиятлар тилайман ва ҳар бирингизнинг эзгу ниятларингиз амалга ошишига тилакдошман.

Суҳбатдош
Равшан АЛИМОВ.

* * *

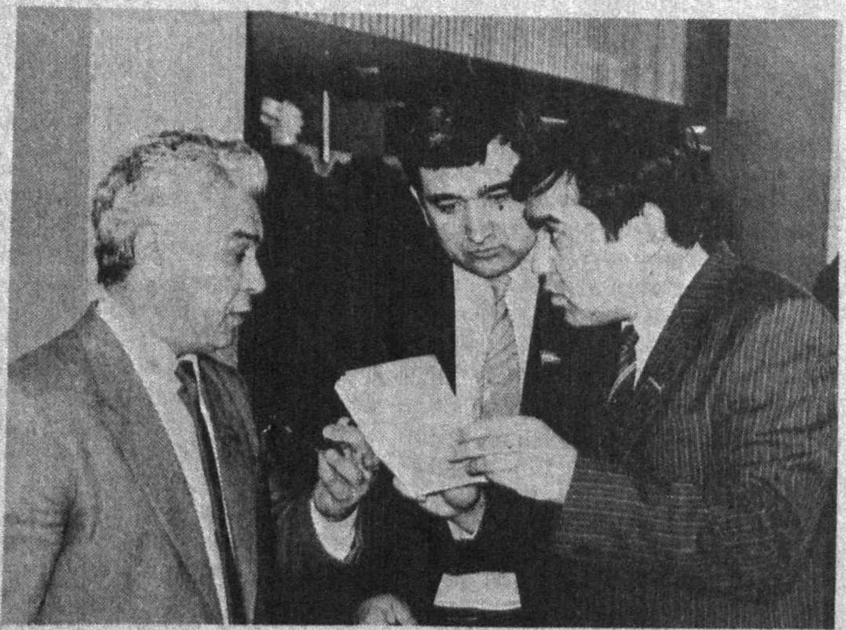

СУРАТДА: А. Аъзамхўжаев (ўнгда) Ўзбекистон ССР халқ депутатлари билан.

УзТАГ сурати.

ЁШЛАР МАФКУРАСИНИ КИМ БЕЛГИЛАЙДИ?

ҲОЗИРГИ КУНДА жумҳуриятимизда 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган ёшлар сони 6 миллиондан зиёд ёки бу жумҳурият аҳолисининг 33,3 фоизини ташкил этади.

Ўзбекистон ёшларининг ўртача ойлик маоши 120 сўм. Жумҳурият шаҳарларида истиқомат қилаётган ёшларнинг 65 фоизи шахсий уйга эга эмас. Талабаларнинг 64,8 фоизигина ётоқхона билан таъминланган. 1989 йилда Ўзбекистон ССРда 4235 ёш оилага турар-жой ажратилди, бироқ бу кўрсаткич уй билан таъминланганларнинг 9,2 фоизига тенг, холос.

1989 йилда олий ўқув юртларини битирган 17795 нафар йигит-қизнинг 85,5 фоизигина иш жойига етиб борган, бир йилдан сўнг эса ишлаб чиқаришда уларнинг 14683 нафари қолган.

1989 йилдаги аҳолини рўйхатга олиш натижаларига кўра, Ўзбекистондаги 16 ёшдан 29 ёшгача бўлган ҳар 1000 кишига 54 нафар олий маълумотли мутахассис (СССР бўйича 77 нафар), тугалланмаган олий ва ўрта махсус маълумотли 193 нафар (СССР бўйича 244 нафар), ўрта маълумотли 563 нафар (СССР бўйича 496 нафар) йигит-қиз тўғри келмоқда.

30 ёшгача бўлган, илк бор ногирон деб топилган ёшларнинг сони кўпайиб бормоқда. (1975 йилда 2551 нафар бўлса, 1989 йилга келиб уларнинг сони 3086 нафарга етди). 1989 йилда жумҳуриятимиздаги 15 ёшдан 29 ёшгача бўлган ёшларнинг 499 нафари ўз жонига қасд қилган, бу шу тариқа ҳодисалар умумий кўрсаткичининг 30 фоизини ташкил этган.

XX аср кундалиги

ГАНА. Африка мамлакатларида озиқ-овқат программасини ҳал қилишда асосий эътибор четдан мол келтиришга эмас, мамлакатда маҳсулот ишлаб чиқаришга қаратилмоқда. Бу мақсадда кичик, ўрта фермерлик хўжаликлар ривожлантирилмоқда.

Кўпгина Африка давлатларида япониялик тижоратчи Риоти Сасакава ишлаб чиққан «Сасакава глоубал 2000» лойиҳаси муваффақият билан қўлланилаётир. Лойиҳанинг афзаллиги шундаки, у қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кескин ошириш билан бир қаторда, кўп маблағ талаб этмайди. Ҳозир уни 10 минг[illegible] деҳқон ўзлаштираётир.

СУРАТДА: ишдан сўнг.

ТАСС сурати.

Уруш тўхтади

АҚШ президенти Жорж Буш Ироқ президенти Саддам Ҳусайннинг 26 февраль куни овозингор орқали сўзлаган нутқини ниҳоятда ғашга тегадиган деб атади. С. Ҳусайн ўз қўшинларини Қувайтдан чиқара бошлаганини айтганди. Бушнинг фикрича Ироқ президенти ўз қўшинининг мағлубиятини гўё ғалабага тенглаштирганмиш. Оқ уй эгаси Бағдод ҳамон БМТ Хавфсизлик Кенгашининг барча 12 резолюциясини бажаришни истамаётганини ва Қувайтнинг мустақиллигини тан олмаётганини таъкидлади.

Бағдод овозингори эса 27 февраль куни эрталаб Ироқнинг ҳамма қўшинлари Қувайтдан чиқиб кетганлигини эълон қилиб, аскарларга шундай мурожаат этган: «Сизлар шараф билан 1990 йил 1 августгача эгаллаб турган жойингизга қайтдингиз. Улкан жангда қаҳрамонлигингиз туфайли, тарихда мисли кўрилмаган даражада қаршилик кўрсатиб ўзингизнинг энг улуғ, энг мард эканлигингизни исботладингиз».

Шундай қилиб Қувайт озод бўлди. БМТ Хавфсизлик Кенгашининг резолюцияларида қўйилган асосий вазифа ва мақсад ҳам шу эди — яъни Қувайтни ироқликлардан озод этиш. Аммо иттифоқчилар нима қилиб бўлса ҳам Саддам Ҳусайнни қўшинидан маҳрум қилишмоқчи. Уларнинг мақсади Ироқ сиёсий раҳбариятини ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий, ҳам ҳарбий жиҳатдан кучсизлантириб Саддам Ҳусайн тузумини ағдариш, ҳеч бўлмаса ҳалокат ёқасига келтириш.

* * *

Лондон. 28 февраль. Бугун Гринвич вақти билан соат 5 дан 50 минут ўтганда (Москва вақти билан соат 8 дан 50 минут ўтганда) АҚШ билан Ироқ ўртасида ўт очиш тўхтатилди, деб хабар қилди Рейтер агентлиги Ар-Риёддан. «Фронтда сукунат, жанговар ҳаракатлар тўхтатилди», деб агентлик Америка кучлари вакили подполковник Майк Гэллагернинг сўзларини келтиради. Ўт очишни тўхтатиш пайтида Ироқ кучлари мудофаа маррасини эгаллаб турган, Америка қўшинлари эса ҳужум операцияларини ўтказаётган эди.

(«XX аср кундалиги» ТАСС ва марказий матбуот материаллари асосида тайёрланди).

Ўқитувчи топган нонини ҳалоллаб ейди деганлари рост. Ўттиз бир боланинг қалбига йўл топиш, ўттиз бир характерни ўрганишнинг ўзи бўлмайди. Ерга урсанг, кўкка сапчийдиган болаларга олмошу-негизларни, синус-косинусларни, ўз тилингни, ўзга тилни ўргатгунингча жонинг ҳиқилдоғингга келади. Асабларинг таранглашади. Ўзингни қўлга оласан. Бирор ножўя гапинг ўқувчингга оғир ботишини, унинг эндигина шаклланаётган дунёқарашида салбий из қолдиришини яхши биласан. Аввало ўқувчим ҳақиқий ИНСОН бўлсин дейсан.

Муаллим тунлари китоб титади, дафтар текширади. Уз оиласи, фарзандларига қарайди. Сўнг, тонгда... яна кучқувватла мактабига отланади.

Ҳокисор ўқитувчим, бағри кенг ўқитувчим! Қалбинг нақадар пок, нақадар оқ. Ўқувчинг ўз йўлини топиб кетса бошинг осмонга етади. Бир оғиз ширинсўз билан кўнглинг тоғдек бўлади. Оҳакдан нурини йўқотган қўлларинг олдида, меҳрга тўла ва меҳрга ташна кўзларинг олдида бошим эгаман.

Андижон вилоятининг Шаҳрихон шаҳридаги 4-мактабнинг инглиз тили муаллимаси Зуҳрахон Ашурова ана шундай меҳрибон устозлардан бири. Ўқувчилар уни интизорлик билан кутадилар.

Сурат муаллифи Хурсандбек АРАББОЕВ.

Ранг-баранг олам

ХОККЕЙЧИ МУЗЕЙИ

● КАНАДАНИНГ «Нью-Жерси Девилз» хоккейчилар клуби дарвозабони К. Реш ўзига хос музей ташкил қилди. Унда хоккейчи дарвозабонлар ўйин пайтида кийган кийимлар, асбоб-анжомлари сақланади. Ҳатто 30-йиллардаги кийимлар ҳам бор. Бундан ташқари ашаддий ишқибозлар томонидан майдонга отилган тахтачалардан тортиб шишаларгача ўрин олган.

Айниқса, синиқ тиш (бу тиш «Монреаль Канадиенс» командасининг ҳужумчиси Морис Ришарга мансуб бўлиб, рақиблар томонидан уриб синдирилган) томошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

ЯНА ЧАПАҚАЙЛАР ҲАҚИДА

● БРИТАНИЯ дорилфунуни профессори Стэнли Коурен Шимолий Америкода яшовчи чапақайлар ўнақайларга нисбатан 9 йил кам умр кўришини айтди. Унинг таъкидлашича, чапақайлар ўрта ҳисобда 66, қолганлар эса 75 йил яшайдилар. Чунки чапақайлар бахтсиз ҳодисага осонликча йўлиқишаркан. Бироқ бу ерда гап чапақайнинг қандайдир жисмоний камчилигида эмас, балки эҳтиёткорлик ва ўз хавфсизлигини ўйлаш хусусияти ўнақайларда яхши ривожланганлигида.

Айрим тадқиқотларнинг муаллифлари чапақайлар кўпинча қанд, аллергия ва ҳатто уйқусизлик касаллигидан азоб тортишини айтишади. Нимага шундай? Ҳозирча жавоб йўқ. Баъзи олимлар чапақайлик қандай пайдо бўлади, деган саволга, ҳомиладорликнинг оғир кечиши ёки қандайдир асабий ўзгаришлар рўй бериб, туғиш жараёни оғир ўтиши натижасида пайдо бўлади, деб жавоб бермоқдалар. Лекин бу уларнинг ривожланиш даражаси ёки қобилияти суст дегани эмас. Улар ҳам бошқалар сингари улкан ютуқларга эришишлари мумкин. Масалан, АҚШнинг собиқ президенти Р. Рейган ва ҳозиргиси Ж. Буш ҳам чапақай.

ДУНЁДА ЭНГ КИЧИК РАСМ

● «ДЕЙЛИ ИОМИУРИ» рўзномасида ёзишларича, Япониянинг «Эн-ти-ти» телекомпанияси мутахассислари электрон микроскоп ёрдамида дунёда энг митти портрет чиздилар. У одам сочи қалинлигидан 500 марта кичик бўлиб, унда нисбийлик назариясининг отаси Альберт Эйнштейн тасвирланган. Портретнинг умумий ҳажми бир миллиметрнинг ўн мингдан бир қисмига тенг, яъни кўзга кўринмайди, томошабинлар фақат электрон микроскоп ёрдамидагина кўроладилар.

Ранг-баранг олам

Куйган кўнгил нидолари

ШАРМ ИЛА ҲАЁ КЕТДИ...

Оламда бахтиёр кишилар қанча бўлса, адашган бебахтлар ҳам шунча. Зеро, бу гаплар ҳеч биримизга янгилик эмасдай, қайта-қайта айтилгандай туюлади. Ўхшаш тақдирлар бўлгани сингари дардлар ҳам ўхшашдир.

...Заъфарон ток барглари орасидан сап-сариқ ҳусайни ғужуми йилтирайди. Йигит ғужумнинг бирини қиз оғзига тутди, бирини ўзи оғзига солди. Хазонлар орасида чирик жийданинг иси гуркиради.

Шундай қилиб, кеч куз уларга эрта баҳор тақдим этмаган бахтни ҳадя этди... Улар кузнинг маъюс, сокин қўшиғига бирга қулоқ тутдилар. Зафарон куз, ўксик боғлар уларга ял-ял ёнган баҳордан аълороқ бўлди...

Кунлар, жуда кўп кунлар ўтади. Бу фоний оламда муқимроқ, мангуроқ нима бор? Муҳаббатми? Вафоми? Бахтми? Баҳорми? Ҳеч, ҳеч, ҳеч...

Қиз алам билан лабларини тишлайди, кўзларидан шашқатор ёшлар оқади. Қарангки, ўша куз боғларида мангу муҳаббатдан, бахтдан ҳикоя сўраган одам шу муҳаббат меваси бўлган боласини тан олмади?

Уни рад этди!

Оқибат шундай бўлдики, қиз қўлидаги бола билан шаҳар саҳарида сарсон бўлди, хаёлида минг режа тузди, жигаридан бино бўлган порасини бировга бергиси келмади, қизғанди. Аммо олиб юришга ҳам ор қилди, яқинларидан қўрқди...

Бундай воқеаларни, муҳтарам ўқувчи, биргаликда неча марта эшитганмиз, гувоҳ бўлганмиз. Улардан чиқарган хулоса-ю ҳукмларимиз бир-бирига икки томчи сувдай ўхшашдир: «Бечорагина алданибди-да!», «Ўйлаб қадам босиш керак-да. Мана, оқибати», «Йигит нима деса кўнаверадими...» ва ҳоказолар.

Биз вақтли матбуот орқали деярли ҳар ойда тақдир ихтиёрига ташлаб кетилаётган болалар сони ҳақидаги расмий маълумотдан бохабар бўлиб турамиз. Бундайларнинг кўплигидан ваҳимага тушиб, ҳайратдан ёқа ушлаймиз. «Илгарилари ҳам шундай эдими?» — дея бир-биримизга савол билан тикиламиз. «Ноинсоф!» Қайси юрак билан ўз боласини ташлаб кетибди экан!» деб хуноб бўламиз.

Биз тақдир ирадасига ўз фарзандини осонликча топшириб кетаётган аёлларни заррача оқламоқчи ёки ўз жигарбандини нобуд қилишгача бориб етган — она деб аталмиш кимсалар борлигини инкор этмоқчи эмасмиз. Аммо шу ўринда андак инсоф қилайлик, андак адолат қилайлик. Ҳаётда бизнинг хулосаларимиздан ҳам мушкулроқ сабаблар ошиб-тошиб ётибди. Ҳаёт биз тасаввур қилганимиздан кўра мураккаброқдир. Зеро, биронтамиз тақдир ихтиёрига ташлаб кетилган болалар ҳақида эшитганимизда бирон маротаба ўша боланинг отаси бўлган йигитни айблаймизми? Беихтиёр дилимизда туғилган сўзларни пичирлаймиз. «Садқаи оналик кетсин...»

Биз юқорида келтирган ҳикоямиздаги қиз ҳам шундай «мақтовларга» сазовор бўлганлардан. Бундай тақдирлар ҳақида гап кетар экан, троллейбусда пулини олдириб қўйган бир дугонамнинг кулиб-кулиб айтиб берган ҳикоясини эсладим:

«Тавба, бутун троллейбусдагилар нега эҳтиёт бўлмайсиз, шундай пайтда шунақа юриб бўладими», деб фақат мени уришишади-я. Бирон одам, пулингизни олган, ўғрига буюрмасин, демайди-я», — деган эди у ажабланиб.

Бизнинг чиқарган хулосаларимиз ҳам троллейбусдаги одамларнинг гапларига ўхшайди.

Шу йил январь ойида хизмат юзасидан Тошкент шаҳар Октябрь ноҳияси халқ судида халқ маслаҳатчиси сифатида қатнашган эдим. Бир воқеа эсимда қолган. Ҳозир исмлари ёдимда йўқ. Ўшанда никоҳсиз туғилган боласини қонуний равишда тиклаб беришларини сўраб бир қиз келганди. Бу қиз ҳарчанд енгилтак бўлмасин, никоҳсиз туққан ўзи қатори кўпчилик қизлардан фарқли ўлароқ, боласини ташлаб кетмайди. Балки ўзи айтмоқчи, «отаси тирик бўла туриб, нега давлатдан ёлғиз она сифатида мадад пули олар экан?»

Қизнинг умидлари рўёбга чиқмади. Шунда мен бир ҳолатни, йигитнинг суд қарорини эшитиб, илжайганини сира унутолмайман. Бу илжайишни таърифлаб бўлмайди, изоҳлаб бўлмайди.

— Нима қилайлик, — дейди Октябрь ноҳияси халқ ҳакамларидан бири Башорат Жалилова. — Ҳамма далиллар қизга қарши бўлиб турган, йигит ҳатто уни танимайман, билмайман, деб тониб турган маҳалда биз ҳам қизни койиймиз, битта болангни ўзинг яхшилаб тарбиялаб оласан, деб юпатамиз, на илож!

Кўпинча оддий тасодифлар бутун бир тақдирларни ўзгартириб юборади. Шунингдек, аксарият йигитлар севгилисининг бўйида бўлиб қолганини сезибоқ бирдан ғойиб бўлиб қолишади. Хўш, шунда қиз нима қилади? Албатта, қизга бу хиёнат ниҳоятда алам қилади... Лекин шу ўринда бир нарсани таъкидлаш зарур. Алданган қизларимизнинг кўпчилиги соддадил, ишонувчан бўладилар, ана шундайлар бошига маломатнинг зарбаси келиб тушади. Устамон айёрларига, ачинишнинг ҳожати йўқ. Улар йўлларини топиб кетадилар.

Турмушидан ажрим бўлаётганлар-чи, шу туфайли отасиз қолаётганлар-чи? «Бир ойда ўттиз-қирққа яқин ажрим хусусидаги аризаларни кўриб чиқишга тўғри келади, — дейди Башорат Жалилова. — Болаларга раҳмимиз келади. Улар тақдирини ўйламаётган ота-оналарга ҳайрон бўламиз. Баъзида шундай арзимаган, қуюшқонга сиғмайдиган сабаб билан оилани бузмоқчи бўлиб, судга мурожаат қилишадики, кулишингни ҳам, куйишингни ҳам билмайсан киши. Куникеча бир оилага, яна бир ўйлаб кўринглар, деб муддат бердик. Қаранг, эрнинг ажраламан деб ариза беришига сабаб хотинининг гап орасида шунчаки «Пешинда бўлган бола пешинда туғиларкан», деган бемаъниларча гапи баҳона бўлган. Тасодифни қарангки, эрнинг иккинчи ўғли ҳам айнан пешин пайти туғилган. Эшитган қулоққа эриш, уят туюлиши табиий. Шубҳачи эр учун бу нарса гўёки, «хотинининг хиёнатига» яққол далил бўлган.

Ҳузуримизга эр-хотин келганларида ўша боланинг «дадалаб», йиғлаб, отасига талпинишлари ҳар қандай одамни эзиб юборади. Боланинг қуйиб қўйгандай отасига ўхшашини айтмай қўя қолайлик».

Хуллас, айтмоқчи бўлганимиз асло хитобу насиҳат эмас. Ҳурматли ўқувчиларимиз бу мақолани йигитларга танбеҳ ёки уларни қоралаш тарзида қабул қилмасинлар. Истагимиз ёшларимиз илк севги қадрига баравар етсинлар. Тарози посангисига қўйилган хато, янглишишлар юки фақат бир томонга қараб оғмасин.

Масъума АҲМЕДОВА.

Баҳсга чорлаймиз

УЛАР СИЗГА ФИКРДОШ...

СССР миқёсидаги машҳур руҳиятшунос Ҳабибулин тажриба ўтказиб, йўл-йўлакай учраган қизларни саволга тутган. Маълум бўлишича, севишганлардан ташқари кўпчилик қизлар умуман турмушга чиқишни хоҳламас экан. Энг аввало, мен ҳали ёш бўла туриб бу мавзуда мушоҳада юритаётганим учун катталардан кечирим сўрайман. Ростини айтсам, шу кунларда «қора зиндон» — паранжи ёпинишга ҳам рози бўлиб кетдим. Шошманг, эскиликка даъват эмас бу! Кўча-кўйда юришга юрагинг безиллайди: тешиб юборгудек олайган кўзлар қалбингни оғритмаса ундан баттар қилгулик гап «отиш»лару, индамасанг тегишиб ўтувчи эркаклар!

Бизда яхшигина ақида бор: «Аёл билан эркак тенг ҳуқуқли». Энсангиз қотмасин, ҳамма қатори мен ҳам гапни далалардаги-ю, завод-фабрикалардаги эркаксифат аёллардан бошламоқчи эмасман. Аслида аёл билан эркак ҳеч қачон тенг ҳуқуқли бўлолмайди ҳам!

...Қишда Олмонияда саёҳатда бўлганимизда немисларнинг қанчалар маданиятли ва одамийлигини кўриб ҳавасим келди. Автобус, метроларга тушганда аёлларга (бегона бўлишига қарамай) худди рицарлардек иззат билан жой беришлар, қўл узатиб тушириб қўйишлар... Бу қўл эгалари худди биздагидек ёмон мақсадда қўл чўзиб, иржаймайдилар.

Яна бир воқеа: биз уч қиз светофорнинг бизга йўл очишини кутиб турардик, йўлдан биргина машина келарди холос. Ҳайдовчи йўл уники бўлишига қарамай, имо-ишора билан бизга «Ўтинглар» деди, биз то ўтмагунча тураверди, бу ёлғон эмас, ҳақиқат эди.

Шу кунларда одамлар орасида аёллар ва эркакларнинг автобуслари алоҳида бўлармиш, деган гаплар оралаб қолувди. Кошки эди-я! Нина ташласа ерга қайтиб тушмас автобусларимиз ичидаги эркакларнинг ҳатти-ҳаракатлари... (Одам ёзишга уялади, ҳатто).

Қизларнинг нега ёмон йўлга кириб кетаётганликлари ҳақида ҳам икки оғиз сўз. Аввал бунинг илдизини қизлардан эмас, жамиятнинг мавжуд шароитидан, таълим-тарбиядан изланса тўғри бўлар эди. Юқори синфларда ўқитилаётган «Оила» дарслигини кўплар қоралаяпти. Шароитга мослаб бундай дарсларни биринчи синфданоқ ўқитиб бориш кераклиги маълум бўлиб қолди. Шаҳар аҳолисининг каттагина қисмини талабалар ташкил этади. Уларнинг кўпчилиги қишлоқлик йигит-қизлар, ҳаммаси — ёш. Ҳаммасининг яхши-яхши кийингиси келади. Уларга ётоқхона, шарт-шароит қани? Ёшларнинг ота-оналари бағридан четдалигини ҳисобга олиб ҳозирги қизлар рўзғор тутишни билмайди, деб жар солишдан аввал қисқа соатли тикиш-бичиш, пазандалик, новвойлик курслари очилса, кунларини зерикарли ўтказаётган қизларимиз «яшашдан чарчадим», дея оҳ урмаган бўлармидилар. Ва ниҳоят, нега қизларнинг турмушга чиқишни хоҳламасликлари ҳақида:

Менинг ёшим 21 да. Лекин мен ўзимни турмуш қуришга тайёр эмасман, деб ҳисоблайман. Биз томонларда эса мактабни битирган заҳоти ота-оналари ёшларни уйлантириб қўйишлари урф бўлиб кетди. Энди оилалар нега ажралиб кетаётганлигини ўзингиз ўйланг. Биз ўқиб юрганда мактабимизда бир ўқитувчи бўларди. У доим ўғил болаларга «Ўқинглар, қизларни-ку, эрлари боқар...» дерди. Бу гапдан аёлларни изга солиш эркакларнинг қўлида эканлиги келиб чиқмайдими? Мен суҳбатлашган қизларнинг фикрича, авваллари аёллар ўқимаган, қисқаси ожизалар бўлишган. Ҳозир эса наслни давом эттириш демаса, улар ўзларини-ўзлари едира, кийдира олармиш. Эркаклар бировнинг азиз боласини урса, шахс сифатида кўрмаса ундан эрсиз ўтган маъқулмиш! Эркаклар шунчалар ишончларини йўқотиб қўйишганидан хафа бўлиб кетаман.

Азиз акалар, укалар, қизларни фикридан қайтариш учун имкон топиб, ўзингизни ўша куниёқ хоҳ кўчада, хоҳ автобусда синаб кўринг. Улар сизга фикрдош, бир қалбнинг эгаси — шахс, қолаверса, ОНА! Қачондан бери ваъда қилаётган иш вақтларини камайтиришга ҳисса қўшинг, ўшанда улар ҳуда-беҳудага жанжал қилмайдилар, ахир асаблари жойида бўлади-да! Ҳар куни сизни уйингизда очил дастурхонлар билан кутиб олишади...

Нодира АЛИМОВА,
Жиззах Давлат муаллимлар олий билимгоҳи талабаси.

БИР РУБОБНИНГ ИККИ ТОРИ

БОҒБОНГА БОҒЛИҚ

Кейинги пайтларда рўзномаларда меҳр-оқибат, одоб-ахлоқ тўғрисида хилма-хил фикрлар билдириляпти. Бу яхши. Лекин айрим мақолаларни ўқиганда, ўйланиб қоламан. Ёшлар орасида меҳр-оқибат, шарм-ҳаёнинг йўқолганлигига, бошқа салбий иллатларнинг илдиз отаётганлигига фақат улар айбдорми? Бу борада катталарнинг «ҳиссаси» йўқми?

Гоҳо чойхоналарда битта-яримтанинг: «Бу йил ўғлимни ўқишга жойлашим керак. Иккита мол боқяпман. Оз-моз йиғиб қўйганимиз ҳам бор», деган гапини эшитиб қоласан. Бу сўзларни эшитган қайси бола кечалари жон куйдириб китоб ўқийди? Ахир, дадаси боламни ўқишга киргизаман деб, яхши ният билан мол боқяпти. Нима қилади бошини оғритиб! Бундай меҳрибонликнинг оқибати қандай бўлиши тайин. Ўғил бирон касбни эгаллаганда ҳам ҳаётга енгил-елпи қарашга ўрганиб қолади. Демоқчиманки, барча айбни ёшларга ағдараверишь тўғри эмас. Чунки ҳамма нарса боғбонга боғлиқ. У меҳнатдан қочмаса, эккан ниҳолидан яхши ҳосил олади.

С. САРИМСОҚОВ.

Бу юртнинг пешонасини яркиратиб яратганди тангри! Гўзалликка ташналар кўп. Ғанимлариям оз эмас. Гўзалликка ташналар унинг нилий гумбазларига, оқ сийнали тоғларига, сунбул сочли қизларига суқланиб боқдилар, оро олдилар. Ғанимлари эса ой юзини юлган қуёшдек унга чанг солишди. «Ҳавода ҳаво қолмади». Она сутигача етиб борган заҳри қотилдан гўдак ҳам азобда. Аммо не бўлгандаям гўзаллик ўлмади. У бу юртга абадий инъом этилган бебаҳо неъматдир.

Ушбу суратга боқиб, ана шу гаплар хаёлдан ўтади.

Ж. ҚОЗОҚ сурат лавҳаси.

Муҳаббатнома

Яна келдим

Гулим, яна келдим, бошимни
эгиб,
Гапир, соғинганинг ёлғон бўлса
ҳам.
Бир умр кутишга иродам етар,
Иродамдан бошқа ганжим йўқ,
билсанг.
Хайр, кетаяпман ёлғиз
қолдириб,
Хайр, сиғинганим — қуёшу,
ойим.

Фурсат топилади сукут
сақлашга,
Қачон остонангдан узилса
пойим.
ЖАМШИД.

* * *

Етар, бас қил синовларингни —
Ёлғизликка маҳкум этилган
тунлар
Даҳшатини туйгим келади.
Ерга тўкма нигоҳларингни
Бу висолнинг муножотида
Оловланиб куйгим келади.
Менга ишон гуноҳларингни,
Мен уларда сени кўргим келади —
Сени кўпроқ суйгим келади.
Чори АВАЗ.

КЎНГЛИНГИЗГА КЎЧИРИБ ОЛИНГ!

● Чин муҳаббат на ўта дадиллик, на ўта енгилтакликдир: тортинчоқлик уни эҳтиёткор қилади: муҳаббат кўп нарсага журъат этмайди, чунки у борини ҳам йўқотиб қўйишдан қўрқади.

Ж. Ж. РУССО.

● Ўз эрининг фикру хаёлини банд этган орзу-ҳаваслардан бегона яшаган, уларни рўёбга чиқаришга интилмаган аёл бор-йўғи эркакнинг ўйнаши, тежамкор бека, энагадир, лекин хотин деб аталган олижаноб сўз замиридаги ҳақиқий аёл эмас...

А. Н. ГЕРЦЕН.

● Кимники кучли, иродали, ақлли маслаҳатчилари бўлса, унга бахт ёрдир. Биринчисининг ёрдами билан ғалаба қозониб, иккинчисининг ёрдами билан хавф-хатарнинг олдини олади.

* * *

● Табиатан ақлли, билимли, тўғри ва хайрихоҳ бўлган мулозимлардангина яхшилик кутиш мумкин.

* * *

● Истеъдодсиз одамларнинг ҳунар эгалари ҳақида айтган сўзларига ишонмаслик керак.

«КАЛИЛА ВА ДИМНА»дан.

УЙИ ТИНЧ БЎЛСИН ЙИГИТНИНГ

Ҳуш ёқар табиат ўқиган оят,
Тинмай қулоғингга шивирлар
ёмғир.
У севги ҳақида сўйлар
ривоят.
Сен ғамгин, хазонлар
қисмати ғамгин.

Севги ва айрилиқ ота-боболаримизнинг урф-одатлари каби қадимийдир. Аксарият, бизга ҳеч ким қаршилик қилмаса-да, у ёки бу сабабларга кўра севги билан, севгилимиз билан айро тушамиз. Нега шундай ахир, азизлар? Мен билан бирга ишлайдиган бир қиз бор. Йигитларнинг севги изҳор қилаётганлари ҳақида кўп гапиради. Менинг ўша синглимга, жамики оила қуриш ёшига етган сингилларимга, укаларимга айтадиган гапларим бор. Аввало оила қуришга шошилманг. Майли, бу иш ота-онанинг изми билан бўлаётган тақдирда ҳам, бир-бировингиз билан кўришиб, ўртада илиқлик пайдо бўлганда ҳам, шошилманг. Бир-бирингизни тушуниб етгандан кейингина оила қуринг. Бир-бировни тушуниш нима? У кўзларда, сўзларда, юриш-туришда англашилади. Бир пайтлар тушуниш ҳақида шундай ёзгандим.

Агар дўст қидирсангиз шаҳардаги энг баланд бинонинг устига чиқиб қичқириб кўринг. Кимки устингиздан кулмаса, ўшани дўст тутинг, адашмайсиз.

Оқил инсон ҳатто ақлдан озган кишининг ҳам ҳолатини тушунади. Жон сингилларим, сиз қанчалик оқила бўлсангиз турмуш ўртоғингизни шунчалик яхшилик томонга бошлай оласиз.

Шошилмай уйланинг деганимнинг боиси бор, укажонлар. Мана шуларни ёзаяпману ичкарида ёстиқдошим жавраб турибди: «Барибир ёзганингиз чиқмайди», — дейди.

Бу сўзлар юрагимга тиғдай ботади. Болалигимда отам китоб ўқишга қўймаса, даҳлизга чиқиб ўқирдим, ўша китобни тугатмагунча қўймасдим. Энди эса бу ерда ҳам тинчлик йўқ. Менинг эса ёзгим, болалик севгимни эслагим келади.

Бу тош юракка бир пайтлар севги меҳмон бўлган эди. Яхши кўрган қизим сулув эди. Сулувлигидан чўчирдим. Унинг ёзган хати тасодифан уйдагиларнинг қўлига тушиб, мени уйлантирмоқчи бўлдилар. Иккинчи курсда ўқирдим. Уйлансам оилага ўралашиб қолишдан чўчидим. Ва...

У эса кутмади.

Авваллари курсдошларга овуниб айрилиқнинг аламини сезмаган эканман. Ҳарбий хизматдан қайтиб, уйланиш пайти етганда бошқа қизга уйлана олмаслигимни англадим. Бунинг устига қаердан топаман кўнгилдаги қизни? Бизда йигит-қизлар йиғиладиган давралар бўлмаса? Тўйдами? (Бошқа қаерда бўлиши мумкин?)

Тасодифан бир қиз билан танишдим. Автобусда. Менга ёққандай бўлди. Иккинчи бор учрашганимда гаплашиб, хат ёзишини сўрадим. Ёзди. Лекин вақт ўтиб шаҳарда уни ёдимдан чиқардим. Бахтсиз ҳодиса уни эслатди-ю... Оёғим синиб касалхонада ётганимда онам кўргани келиб йиғладилар. Ўша қиз ҳақида эшитган эканлар, одам юбораман, деб оёқ тираб, туриб олдилар. Хуллас рози бўлдим. Тузалиб чиққач эса қаттиқ хато қилганимни англадим. Уни ёдимдан чиқарган эдим. Юрагимда меҳр йўқ эди. Лекин тўйни тўхтатолмадим...

Турмуш қурганимиздан кейин, ўртада илиқлик пайдо бўлди. Мен ҳам унинг кўнглига қарардим. Бўйдоқлигимда бир-бировини ёқтириб турмуш қурганларнинг жанжаллашганини эшитсам ҳайрон бўлардим. Лекин жанжал чиқар экан.

Бир куни қишлоққа борганда автобусда Мавжудани учратиб қолдим. Унинг турмушини кўриб, тўғриси, йиғлагим келди. Эшитгандим, сариқ касалга чалинганини. Лекин ўзини шунчалик олдириб қўйганлигини билмагандим. Автобусдан тушаётиб унинг кўзларига қарадим.... Ўша чиройли кўзлар. Лекин уларда ўкинч ва таъна мужассам эди.

Менинг турмуш ўртоғим ҳар қалай қийинчилик тортмади. Тўй бўлгандан кейин кўп ўтмай шаҳарга олиб келдим. Ишга кира олмай уйда ўтирарди. Шунинг учунми сиқилганидан мен билан жанжаллашиб турарди. Анча пайтгача фарзанд кўрмадик. Унинг хархашаларидан безиб, ажрашмоқчи бўлдим. Уйдагилар қаттиқ қаршилик кўрсатишди. Фарзанд кўрсак, овуниб қолар, деб ўйлагандим. Йўқ. Бўлмади. Унинг уйқусини бузмаслик учун ошхонага чиқиб ёзаман. Шунгаям сўйланади. Гоҳо хаёлимга келган сатрни унутиб қўймаслик учун эрталабгача такрорлаб чиқаман. Гап ундан қўрқишда эмас, жанжалга тоқат йўқ. Уйи тинч бўлсин йигитнинг аввал, деб бежиз айтмаган эканлар. Тўғри у чиройли. Лекин...

Шунчалар зебосиз, яқинсиз кўзга,
Ҳеч нарсангиз йўқми чиройдан ўзга!

Гоҳо унинг айтганларини қилишга, тотув бўлишга интиламан. Унингча уйга гарнитур, диван, деворга осадиган гилам олиш керак. Хайриятки, оиласидагилар ўртача яшашади...

Тўғри. Ҳамманинг ҳам яхши яшагиси келади. Лекин бундай эмас-да! Жон сингилларим, барчаси секин-аста бўлади.

Авваллари уни бахтсиз қилиб қўйишдан чўчирдим. Энди фарзандимиз бор. Бахтсизлар ёнига норасида гўдак қўшилди. Кўнгил тори эса тобора таранглашмоқда. Бундай пайтларда илк севгини эслайверасан.

Кўнгил тори таранглашган сайин овози ёқимли чиқади. Лекин бундай пайтда узилиб кетиши ҳам мумкин. Мен сингилларимга, укаларга йўл-йўриқ кўрсатмоқчи эдим. Мактубим ҳасратга айланиб кетди. Узр. Ичкарида энг яқин кишинг тиш қайраб турганда бошқа нимани ҳам ёзиш мумкин. Сингилларим, ошиқ бўлган қалб сизнинг қўлингиздаги хамирга ўхшайди. Ундан сиз истаган таомингизни тайёрлашингиз мумкин. Меҳрли бўлсангиз бас. Муҳаббат барчасига қодир.

АБДУРАҲИМ.

УРФ-ОДАТЛАРИМИЗНИ АСРАЙЛИК

КЕЛИН САЛОМ

— Ён дармон қўшнисига салом!

Бехос уйғониб кетдим. Тонг саҳардан қўниқўшнини ким безовта қиляпти экан, дея олдин ўзимча уйқусираб ғиншигандек бўлдим. Шунда ён ҳовлига кеча келин тушгани эсимга келди-ю, бир оз кўнглим ёришди. Айниқса, мен томон йўлланаётган салом кўнглимни тоғдек кўтарди. Ўзимча «раҳмат» дея беихтиёр қўлимни кўксимга қўйдим. Ҳар бир инсон ўғил ёки қиз кўрсин — яхши ниятларни дилига жо этади. Зеро, ҳар бир навниҳол келинчак ўзга хонадонга борар экан, ўша оиланинг ажралмас бўлагига айлансам, дейди.

Одатда, бу салом маросимини ҳаётда тажриба кўрган, бир неча келин тушириб, қиз чиқарган онахонлар қойилмақом қилиб бажаришади. Уларнинг ўзига хос ҳатти-ҳаракатлари бу «томоша»га йиғилганларнинг кўнглига поклик олиб киради. Шуниси муҳимки, бу маросимлар одатда бир-бирига ўхшаса-да, аммо ҳар гал улар қалбда янги-янги ширин туйғулар қолдиради.

Келин салом бир неча кунгача ўз-ўзидан давом этади. Янги оилани кўриш учун келган ва келин саломда иштирок эта олмаганлар ташриф буюришганда яна такрорланади. Бу гал ҳам келин оқ рўмолини бошига ташлаб, меҳмонга таъзим қилганча, уни салом беради. Хўш, бу одатнинг қандай ёмон томони бор?

Яқинда келин тушган бир хонадонда бўлдик. Эшик олдида бизга рўпара келган келинчак, рости, шошиб қолди. Ҳали бу оилага келганига кўп бўлмагани сабабли унинг яқинларини танимаслиги табиий. Бизга йўл бергач, уйига кириб кетди.

Аммо кўп вақт ўтмай, келинлик либосини кийиб, қайнонаси ҳамроҳлигида бизга салом беришга чиқди. Бир неча бор эгилиб, ҳар биримизга салом берар экан, очиғи ана шундай дилга ёқадиган анъаналаримиз борлигидан дилимиз ёришди.

— Саломат бўлинг, кўп яшанг, ували-жували бўлинг, — дея ҳар биримиз янги келинни алқирдик.

Яқинда Жиззахдаги қариндошларимиздан бири ўғлини уйлантирди. Маросимдан олдин бориб келувдим. Тўйда қатнаша олмадим. Аммо висол кечасининг жуда мароқли ўтганлигидан хабарим бор. Бир неча кун ўтгач, ўша хонадонга боришга тўғри келди. Орадан бор-йўғи 3-4 кун ўтган бўлса-да, янги келинчакни келинлик либосида кўра олмадик. Уни қариндошимнинг бошқа фарзандлари орасидан ўзим ажратиб олдим. Бунга эса ота-онаси ҳам эътибор бермади. Айниқса, унинг ҳали келинлик латофати кетмасдан юзига оқ упа чаплаб олгани ва бош яланг юриб, энсининг думидек сочини ликиллатиб юриши менга эриш туюлди.

Қўшнимнинг келини йўллаётган салом тонги кайфиятимни баланд кўтарди. Унинг беғубор, нозик ҳислар билан йўғрилган бу хонадондаги илк ҳаракати шундай яхши сўзлар билан бошланар экан, демак турмуши ҳам лаззатли ва ширин бўлади.

И. УСМОНОВ.

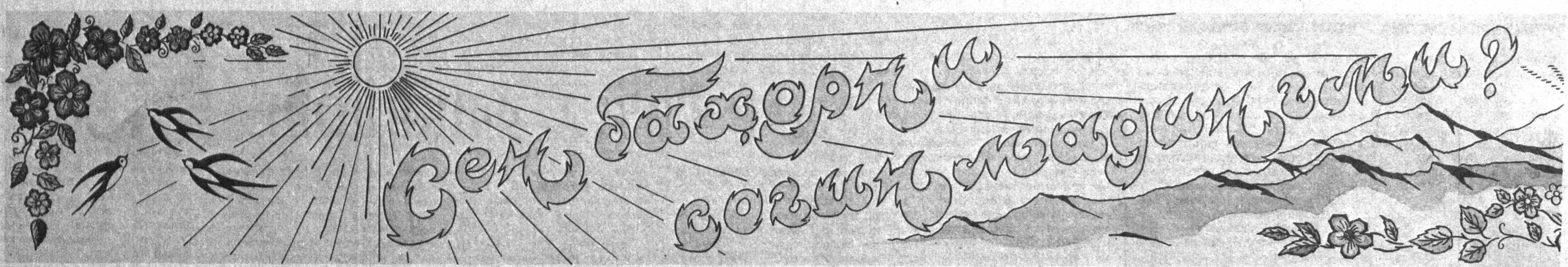

Эҳ, сиз тоғлар, дилрабо тоғлар,
Ёш қалбимни мафтун этгансиз.
Ёшлик, бахтни куйлагин дея
Ижодимга илҳом тутгансиз.

Абдулла ОРИПОВ

Уйғонгувчи боғларни кездим,
Топай дедим қирдан изингни.
Ёноғингдан ранг олган дедим —
Лолазорга бурдим юзимни,
Учратмадим аммо ўзингни,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

Узоқлардан залворли тоғлар
Хаёлимни келдилар босиб.
Кечди қанча интизор чоғлар,
Васлинг менга бўлмади насиб,
Сенсиз мен ҳам, баҳор ҳам ғариб,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

Унгурларда сакрайди оҳу,
Наъматакда саъва миттижон.
Қорликлардан сипқорилган сув
Дараларда уради жавлон.
Нигоҳимдан фақат сен пинҳон,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

Мана, бугун наврўзи олам,
Дўстларимга гуллар тутарман.
Қайлардасан, севгили эркам...
Қўлимда гул, сени кутарман,
Умрим бўйи чорлаб ўтарман;
— Сен баҳорни соғинмадингми?

БЕШИК БОЛАНИ, БОЛА ДУНЁНИ ТЕБРАТАР...

Суратчи: Х. МАМАТҚУЛОВ.

Нома битибди ёри

— Сумалак келтирувдим. Татиб кўринглар.

Ҳамкасбларимиз таомга қўл узатишди. Улашилган ярим қошиқ, ярим қошиқ сумалак таҳририятимизга баҳор нафасини етаклаб кирди гўё.

— Анов қиз сенга ҳам сумалак бердими?

Икки киши йиғилса бир-бирига айтадигани шу бўлди. Кун бўйи. Таомдан менга ҳам насиб этувди. Унинг мазасини таърифлолмайман. Жуда-жуда тотли. Балки шундай туюлгандир. Баҳорни соғинганимдан. Аммо уни қорақалпоқ аёлининг ўзбек улига ҳадя этган инъоми ўрнида кўрдим. У мазали эди. Жудаям. Шу тоб кўз ўнгимда тутундан ачишган кўзларини уқалаб, қозон кавлаётган аёл сиймоси. Қорақалпоқ аёли сиймоси.

Ташқарига қарайман. Бир қиз эндигина ниш урган кўк майса устида чўккалаганча ёридан келган номани очади. Йигит суратини ҳам жўнатибди. Қиз унинг кўзларига термула-термула севгилиси битган мактубни ўқийди.

Соғиниш дардидаман, дардима шифо айла,
Кўзларим йўлингдадур, мактубла ризо айла.
Суратим солдим қоғозга, то абад ёнингдадир
Гарчи у жонсиз эрур бўсала ҳумор айла...

Уни кузата туриб чиндан ҳам баҳор нафасини туяман. Нав-ниҳол, ўтлоқларда унинг изи. Айтмоқчи, бу фаслнинг ажойиб хислати бор-а. Унда одамлардаги қаҳр-ғазаб ўрнини самимият эгаллайди. Онланг, болаларинг, ёрингга талпинасан. Гина-кудуратлар унутилади. Кимдир ниманидир орзу қилади. Шу қатори журналист ҳам. Етишмовчилик, тақчиллик, турмушдаги ғалаёнларни ёзавериб чарчашди бу касбдагилар.

Хўш, улар нимани ўйлайди? Орзуси не? Яхшиликлар кўпайса. Ўғирлик, ҳаёсизлик, фарзанддан воз кечишлар, бировнинг ҳаққини ўмариш барҳам топса. Фақат тўйлар, зафарлар, элнинг омон-омонлари тўлиб-тошиб мадҳ этгиси келади.

Яна нимани? Янами? Иш жойи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг ҳовлиси боғи эрамга айланишини. Тоза ҳавода баҳраманд бўлиб, юмшоқ ўриндиқларда суҳбатлашишдан зиёд ҳузур йўқ ижодкорга. Ўзимми? Ўзим...

Нашриёт ҳовлисида дарахтлар кўп. Бир кун тушликка чиқаётиб унинг бировини ҳеч фарқлай олмадик. Дарахтни ҳамиша ҳам танасидан ажратолмайсан-да. Биров у деди, бошқаси бу. Ошхонадан чиқиб келаётган Маҳкам акадан сўрадик. У киши «Ёш ленинчи»ларнинг суюкли акаси. Обдон дарахтни кузатдилар. Боғбонлар каби. Аммо жавобларидан роса кулдик.

— Олхўрот бу.

Бунақа номни биринчи эшитишимиз эди. Аммо эсимизда қолди. Хуллас шу олхўрот ўтган йили нишона берди. Ниятим шуки, бу йил баҳорда унинг соясида ўрнатилган сўридаги кўрпачага ёнбошлаб, Маҳкам аканинг суҳбатларини олсак. Боз дарахт шохларини гулларга бурканган кўрай. Гуллар бўлса, мевага айлансин.

Баҳор — бу умр. Баҳор — муҳаббат. Баҳор — бу висол, аҳд, лафз. У менга қўзичоқларни боқиб юрганларимни эслатади. Жўраларим билан роса футбол ўйнардик. Чиллак, зув, бекинмачоқ энг севимли машғулотимиз эди. Қуёш тикка келганида қўзичоқларнинг пинжига кириб ухлаганларимиз эртакка ўхшайди.

Болалик экан. Дўл-жаладан кейин дарёни тўлдириб пишқираётган сув тошқини — селга суқланиб, суқланиб томоша қилардик. Ҳатто соатлаб. Жиққа ҳўл бўлсакда жилмасдик. Улкан арчалар, тошларни писанд қилмай ҳансираган дарёнинг шашти пасайгач атрофни тоғ гиёҳларининг ҳиди тутарди. Эҳ у ҳидлар. Ҳеч нимага алмашмайман сени. Ёшлигимдан қолган ёдгорликсан.

Тоғларга боқинг. Елкасида оппоқ қор. Куйида эса сен кутган баҳор. Ҳиёл нарида бинафша кўз очибди. Омонлик элчиси у. Ернинг ости саломини ёруғликка олиб чиққан гулни шундоқ номласа бўлар.

Димоғимга кўк сомсанинг ҳиди урилади. Кейин тандирга ўтин қалаётган аёлни кўраман. Ундан икки-уч қадам нарида келини. Бошида шоҳи рўмол. Ийманиб, энтикиб унга рўзғор юмушларини топшираётган қайнонасига таъзим қилади. Заминни ўпаётган сочига кўзмунчоқ бирам ярашган. Бирам ярашган...

Қурбон АЛИ.

ХАНДАЛАР

Харидор сотувчига мурожаат қилди:

— Менга яхши-яхши китобларингиздан беш-ўнта берсангиз.

— Романларданми, қиссаларданми?

— Мени жанрлар қизиқтирмайди. Жавонга тегганда уйга кўрк бўлсин, жилди чиройлиларидан ажратаверинг.

* * *

— Ўғлим шунча қизлардан бирортаси ҳам ёқмадими?

— Ҳа.

— Нега?

— Ҳаммаси қош-кўзини бўяб, олабўжи бўлиб олибди.

* * *

— Нега менга тикилиб қолдингиз, ўғлим?

— Мен «онасини кўриб қизини ол», деган мақолга амал қиляпман, холажон.

* * *

— Қўшни, хабарингиз борми, қизингиз ўзини бозорга солиб юрганмиш.

— Ҳечқиси йўқ, бозор иқтисодиётига ўтяпмиз.

Олтмиш УСАРОВ.

(ҚАТРА)

«Ғунча юз очмоғи бор, булбул кўз юммоғида...».

Эшитаяпсанми, ғунчалари ухлаб, ойдин-ойдин тушлар кўраётган, баҳор қизи — Бинафшажон? Қара, қиш тугабди. Жудоликда нима фидо? Ўйлаб, қийналма фақат. Мени сиймонгни кўриш истаги сиғинтиради, гулим! Шу азиз сиймонгга муносиб суюкли саналмадим, сенга. Фикрим совуқ қотяпти. Оқ ранг кўп. Оқ рангга содиқ бўлиш мумкин, бироқ уни севиб бўлмайди. Яшил рангни — осмон рангини севиш мумкин. Уларда Адолик бор. Оқ рангдан эса ҳусумат сизиб туради, ишон! Барибир сенинг мўйисиёҳингни соғиндим. Илтимос, фақат мени сезма. Кераги йўқ. Менда одамови бардош бор. Агар шундай аталишга лойиқ бўлса.

Илтимос, кулма! Сенинг қаҳқаҳангдан қўрқаман. Қани энди уввос тортсайдинг. Афсус... Эҳтимол, Инсон учун сув ва ҳаводай зарур нарса — Изтиробдир. Ахир Изтиробсиз бахтга ўхшаган Алланарсаларнинг таъмини билиш мумкинми? Дунё айланаверади. Аммо унутма, илоҳлар ҳам, тақлидчилар ҳам шўрликдир. Яратишдан яратилганлик қизиқроқ. Сенинг бўсаларингни учратмайман энди. Чунки СЕН...., муҳтож эмассан бунга. Чунки мен сенга шавқ бермайман. «Яна баҳор қайтармикан?» Мени озгина қўмсасанг эди. СЕН мени ёмон кўрасан. Чунки СЕН Олмани татиб кўришни тақиқлайсан. Бироқ, сезмаяпсан, сенинг ўзинг ҳам ненидир татиб кўрмоқчисан. Алихўжа — Хўжаали. Сен фақат «мени тушун», дейсан. Ўзинг эса бировни тушунишга қодир эмассан, Бинафша! Сен менга доимо Адолатсиз қарадинг. Аммо менга АДО — латдан кўра АДО-лик ёқади, хафа бўлма...

Ойни кўрмаганимга ойлар тўлди. Иффатли оқшомлар. Эҳтимол, қафас шишага ўхшар. Мен минг томчилик бир томчи сувдирман. У мени эпақага солиб турганди. Билмадим. Фақат Оқимга қўшилишни истайман. Демак, Ибтидога интилаётган Интиҳо. Барибир, туғалиш бор, деб яшамаслик кулгули. Бинафшажон, мен қўрқаман, ахир, «ғунча юз очмоғи бор, булбул кўз юммоғида»...»

ГУЛАНДОН.

КЕЛ, ЭЙ НАВРЎЗИ ОЛАМ

Йигирма биринчи мартга оз қолди,
Ўшал кун мусулмон қавмида айём.
Уни кута-кута не жонлар толди,
Кела қолгин дея, Наврўзи олам!

Наврўзи олам-эй, келақол, келгин,
Не жонлар, барчамиз муштоқмиз, муштоқ.
Бу хутнинг қорини ўзинг супургин,
У узоқ ястаниб, тоқат бўлди тоқ.

Ниҳоят, заҳматкаш бободеҳқон ҳам,
Яна қалб қўрини бахш этгай ерга.
Ғариб бу либосин итқитиб олам,
Чўлғансин лолалар, алёрлар, шеърга.
Менинг онагинам осиб дош қозон,
Маҳалла-кўй билан қорсин сумалак.
Уларнинг бошига эгилсин шоён,
Жамики рангларни жамлаб камалак.
Сенинг илтифотинг, эҳсонинг билан,
Дўстлар дийдорига бир бор тўйайин.
Адирлар қўйнида айтиб шўх ўлан,
Шаддод болакайдай яйраб келайин.
Наврўзи олам-эй, келақол, келгин,
Қутлуғ ташрифингдан умидлар катта.
Бу бор ҳам бағрингда устоддек некбин,
Фозиллар таваллуд топгай, албатта.
О, улар қанча кўп бўлса шунча оз,
Улар бор — тириклик дарахти кўркам.
Улардир самога илк қилган парвоз,
Улар истибдодга беролган барҳам.
Наврўз йўлларингда кўзим нигорон,
Пойингга поёндоз бўлгай бу жоним.
Қалдирғоч қушларнинг солишиб сурон,
Бўйгайлар отамдек азиз меҳмоним.

Абдуҳамид ПАРДАЕВ.

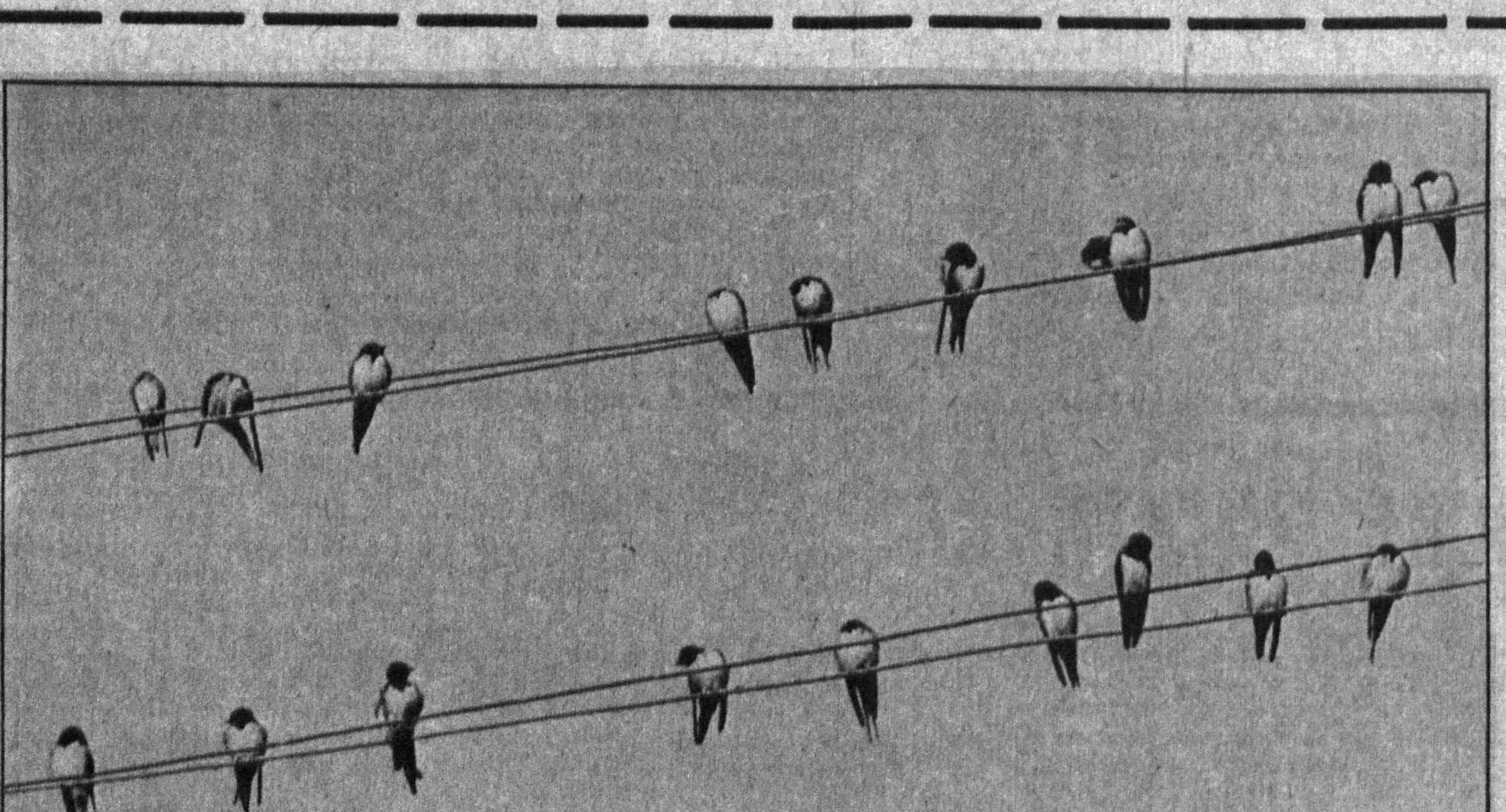

ЭЛЧИЛАР.

Ойнаи жаҳонда

2 МАРТ — ШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

9.00 «Ҳамшаҳарлар». Деновдан кўрсатув (такрор.). 10.00 «Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузаштлари». Бадиий фильм (Одесса киностудияси). 11.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Учқун». 12.15 Араб тили. 12.45 «Деҳқон ва замин». 13.45 «Дўстлик» кўрсатуви. «Ягона оилада».

Тижорат кўрсатувлари

15.05 «Давр тақозоси билан». 15.35 «Косоннинг кумуш толаси». Қашқадарё вилояти Косон 1-пахта тозалаш заводи иш тажрибасидан.

* * *

18.00 «Уйинқароқ болалар». Мультфильмлар тўплами. 18.30 «Мактабимиз — фахримиз». 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эстрада концерти. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 «Сўх дарёси бўйлаб». Телефильм («Ўзбектелефильм»). 21.45 Москва. «Вақт». 22.30 «Қўғирчоқ». Бадиий фильм («Мосфильм»). 1 ва 2-сериялар. 00.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● МТ I

Эрта саҳарлаб

7.00 Жумҳурият Давлат «Россия» ансамблининг концерти. 7.25 «Хоҳ ишон, хоҳ ишонма». Мультфильм. 7.45 Спорт ҳамма учун. 8.00 Ритмик гимнастика. 8.30 Тонгги дам олиш программаси. 9.00 «Сиз яратган боғ». 9.30 «ТСН». 9.45 М. Горький номли киностудиянинг 75 йиллигига. «Евдокия». Бадиий фильм (1961 й.). 11.25 «Тонг юлдузи». 12.25 МТнинг олтин хазинасидан. А. Н. Островский. «Сердаромад жой». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театрининг фильм-спектакли. 15.00 «Бурда моден» таклиф этади...». 15.30 «ТСН». 15.45 «Ушбу қўшиқларни эслаймиз». Катталар ва болалар учун кўрсатув. 16.00 Мультфильм. 16.45 «Халқаро панорама». 17.30 А. Чайковский. Фортепьяно ва торли оркестр учун концерт. 18.15 Сиёсий мулоқотлар. «Ким аслида ўзи ким?». 19.30 «Гиёвандлик ва наркобизнесга қарши кураш бўйича Халқаро уюшма Марказий телевидение билан биргаликда «Наркотик моддасиз бир кун» программасини намойиш этади. 21.45 «Вақт». 22.30 МТ экранида биринчи марта. «Тунги поезддаги қотиллик». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).

Тунги телевидение

01.30 «ВИД» таништиради: «Шоу-биржа». 02.30 «Ҳали қор ёғмасдан бурун...». Телевизион бадиий фильм (Одесса киностудияси). 03.50 «Мен лўлилар қўшиқларини куйлайман». В. Светлов ижросида мусиқий композиция.

● МТ II

16.30 «Плюс ўн бир» видеоканали. 1. «Рус характери» (суҳбатнинг давоми). «Менинг мавзуим — Россия» (кинохужжатчилар ўзларининг янги асарлари ҳақида). «Колвица манбалари» (Россия қишлоқлари ҳақида, Мурманск). Ёш олим Н. Левашов билан учрашув (18.50). «Оқ қишдаги оқ атиргуллар». Мусиқий видеофильм. 20.00 «Ноқулай Ежиков». Телевизион ҳужжатли фильм. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 «Цирк артисти» ёки «Бугун ва ҳар оқшом». Телевизион ҳужжатли фильм. 21.30 М. Меерович. Торли серенада. 21.45 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 22.30 «Вақт кутиб турмайди». Бадиий фильм. 2-серия. 23.50 «Бўғирсоқ, бўғирсоқ!». Катталар учун мультфильм. 24.00 «Пора». Телевизион бадиий фильм. 1ва 2-сериялар («Экран»). 02.25 М. Ю. Лермонтовнинг тақдири ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ленинград).

Шуъла
«Ёш ленинчи» адабий уюшмаси

«Ёш ленинчи» рўзномаси ҳузуридаги «Шуъла» адабий уюшмасининг навбатдаги машғулоти шу йил 3 март якшанба куни соат 13.30 да жумҳурият ёшларининг «Илҳом» клубида ўтказилади.

Унда «Наврўз» айёмига тайёргарлик масалалари кўрилади. Уюшма аъзоларини ва барча қизиққанларни таклиф этамиз.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Муқаддас АБДУСАМАТОВА, Зиёвиддин ОРТИҚХУЖАЕВ, Карим РАҲИМОВ, Фаррух РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Зайниддин РИХСИЕВ (масъул котиб), Қурбон ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодиёт ва тижорат — 32-58-47; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Буюртма: 4678.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12